

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos

Julkaisusarja 3: Työpapereita nro 35

Venäjän hyökkäys Ukrainaan vuonna 2022

Aseellisen taistelun luonne

Jukka Viitaniemi & Santeri Kytöneva

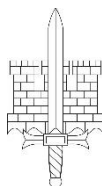
MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU
SOTATAIDON LAITOS
JULKAISUSARJA 3: TYÖPAPEREITA NRO 35

NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DEPARTMENT OF WARFARE
SERIES 3: WORKING PAPERS NO. 35

VENÄJÄN HYÖKKÄYS UKRAINAAN VUONNA 2022

Aseellisen taistelun luonne

Jukka Viitaniemi & Santeri Kytöneva

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU
SOTATAIDON LAITOS
HELSINKI 2023

Jukka Viitaniemi ja Santeri Kytöneva: *Venäjänsä hyökkäys Ukrainaan vuonna 2022 – aseellisen taistelun luonne*

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos

Julkaisusarja 3: Työpapereita nro 35

National Defence University

Department of Warfare

Series 3: Working Papers No. 35

VASTUUVAPAUSLAUSEKE

Työpaperit ovat luonteeltaan keskustelun avauksia tai alustavia tutkimusraportteja. Työpapereiden avulla kirjoittajat voivat myös raportoida ja analysoida ajankohtaisia tapahtumia. Työpapereiden sähköisellä julkaisemisella Maanpuolustuskorkeakoulu toivoo kirjoittajien saavan rakentavaa palautetta kirjoituksilleen.

Maanpuolustuskorkeakoulu ei vastaa työpapereiden sisällöstä, mielipiteistä, havainnoista tai johtopäätöksistä, vaan vastuu niistä kuuluu yksinomaan niiden kirjoittajille.

Työpaperit tarkastetaan Maanpuolustuskorkeakoulun laitoskohtaisissa julkaisutyöryhmissä, mutta niitä ei arvioida käyttämällä akateemista ”blind peer-review” -prosessia. Lähtökohtaisesti työpaperit kirjoitetaan kuitenkin noudattaen samoja tieteellisen kirjoittamisen sääntöjä ja hyviä tieteen tekemisen käytäntöjä, mutta niiden läpikäymä arviointiprosessi on kevyempi ja nopeampi kuin tieteellisten julkaisuiden.

Uusimmat julkaisut pdf-muodossa: <http://www.doria.fi/handle/10024/73990>

© Tekijä & Maanpuolustuskorkeakoulu

ISBN 978-951-25-3430-2 (pdf)

ISSN 2343-0753 (verkkojulkaisu)

Maanpuolustuskorkeakoulu – Sotataidon laitos

National Defence University – Department of Warfare

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons BY-NC 4.0 -käyttöluvalla. Tarkastele käyttö lupaa osoitteessa <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.fi>

Helsinki 2023

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	ii
SUMMARY	iii
1. JOHDANTO	1
2. KÄSITEJÄRJESTELMÄ	3
2.1 Sotilaallinen konflikti	3
2.2 Sota	3
2.3 Aseellinen konflikti	4
2.4 Aseellinen taistelu	5
2.5 Sotatoimet	5
2.6 Joukkoryhmittymä	6
3. ASEELLISEN TAISTELUN LUONTEEN KEHITYMINEN 2000-LUVULLA	8
3.1 Sotilasstrateginen tutkimuskeskus	9
3.2 Sisällönanalyysi ja luokittelu	10
3.2.1 Artikkel 1: Tulevaisuuden aseellisen taistelun todennäköinen olemus	12
3.2.2 Artikkel 2: Aseellisen taistelun luonteenomaisia erityispiirteitä sodissa ja konflikteissa viimeiseltä kymmeneltä vuodelta	13
3.2.3 Artikkel 3: Aseellisen taistelun luonteesta 2000 -luvulla	15
3.2.4 Artikkel 4: Tulevaisuuden aseellisen taistelun luonne, Venäjän federaation asevoimien kehitystyön ja taistelukäytön ajankohtaisia kysymyksiä nykyisissä olosuhteissa	16
3.2.5 Artikkel 5: Nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien erityispiirteiden analyysi	17
3.2.6 Artikkel 6: Asevoimien käytön muotojen ja menetelmien kehittämisen pääsuuntauksia, sotatieteen ajankohtaisia tehtäviä niiden parantamiseksi	18
3.2.7 Artikkel 7: Uuden sukupolven sodan luonteesta ja sisällöstä	19
3.2.8 Artikkel 8: Tulevaisuuden sotien luonteen ja sisällön ennustaminen: ongelmia ja käsityksiä	22
3.2.9 Artikkel 9: Nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien luonne ja sen vaikutus sotilasstrategiaan	24
4. PUOLUSTUSHAAROJEN VÄLINEN JOUKKORYHMITTYMÄ	27
4.1 Käsitteen taustaa	27
4.2 Puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä käsitteenä sotatieteellisessä keskustelussa 2000-luvulla	28
4.3 Aseellinen taistelu Ukrainassa helmikuussa 2022	31
5. LOPUKSI	33
LÄHTEET	34

TIIVISTELMÄ

Venäjän vuodesta 2014 käymä hyökkäyssota laajeni merkittävästi Venäjän aloitettua 24. helmikuuta 2022 laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaan. Tässä työpaperissa arvioimme sitä, minkälainen käsitys aseellisen taistelun piirteistä Venäjän yleisesikunta-akatemiaan sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen tutkijoilla oli Venäjän hyökätessä Ukrainaan helmikuussa 2022. Työpaperissa esitetään tulkinta, jonka mukaan Venäjän yleisesikunta-akatemiaan sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen kirjoituksissa ilmenevät aseellisen taistelun piirteet ilmenevät Venäjän asevoimien toteuttamassa laajamittaisessa hyökkäyksessä.

Toisessa luvussa osoitetaan aseellisen taistelun -käsitteen keskeinen asema venäläisessä sotatieteessä virallisten määritelmien pohjalta. Kolmannessa luvussa muodostetaan yhdeksän luokkaa, jotka kuvaavat aseellisen taistelun luonteenpiirteitä rajatussa artikkeliaineistossa. Neljännessä luvussa luodaan alustava määritelmä puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän -käsitteelle artikkeliaineiston pohjalta. Lopuksi arvioidaan aseellisen taistelun luonnetta kuvaavien luokkien soveltuvuutta Venäjän helmikuussa 2022 aloittaman hyökkäyksen käsitteellistämiseksi.

Asiasanat: *sotilaallinen konflikti, aseellinen taistelu, puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä, Venäjä, Ukraina, sisällönanalyysi, sota*

SUMMARY

Russia's war of aggression against Ukraine since 2014 expanded significantly when Russia started its large-scale military invasion on the 24th of February 2022. In this working paper, we examine the conception of armed struggle held by influential authors affiliated with the Centre for Military and Strategic Studies of the General Staff Academy before February 2022. This working paper argues that looking at the conception of armed struggle can provide explanatory ground for understanding Russia's implementation of its military invasion.

The second chapter clarifies the centrality of the concept of armed struggle in Russian military science based on official encyclopedias' definitions. In the third chapter, we create nine classes based on the analysed articles evaluating the characteristics of armed struggle. In the fourth chapter, we present a working definition for the concept of interbranch group of forces based on the source material. Finally, we evaluate the suitability of the formed classes describing the characteristics of armed struggle in conceptualising Russia's large-scale invasion started in February 2022.

Keywords: *military conflict, armed struggle, interbranch group of forces, Russia, Ukraine, content analysis*

1. JOHDANTO

Aikaisemmassa työpaperissa keskityimme siihen, miten Venäjä toteutti maavoimien operaatioita hyökätessään Ukrainaan helmikuussa 2022¹. Käsillä olevassa työpaperissa arvioimme tarkemmin, miksi Venäjän asevoimat epäonnistuivat saavuttamaan alustavat hyökkäykselle asettamansa tavoitteet. Tässä työpaperissa tarkastelemme sotataidollisesta näkökulmasta merkittävää selittävää tekijää: Venäjän yleisesikunta-akatemian sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen käsitystä aseellisen taistelun luonteesta.

Aseellisen taistelun -käsitteen tarkastelu venäläisissä sotatieteellisissä kirjoituksissa tuo esiin sotataidolliset painotukset, jotka vaikuttivat siihen, kuinka Venäjän asevoimat hyökkäsi Ukrainaan vuonna 2022. Perustelemme tätä väitettä käsitteellisesti Venäjän puolustusministeriön virallisten määritelmien sisäisen johdonmukaisuuden sekä empiirisesti Venäjän Ukrainaan toteuttaman hyökkäyksen rakenteen kautta. Venäläinen sotatieteellinen yhteisö on omaksunut tietyn näkemyksen aseellisen taistelun luonteesta aikaisempien sotilaallisten konfliktien analyysin kautta. Vaikka sotatieteellisen tutkimuksen ei voida olettaa kykenevän ennustamaan yksityiskohtaisesti sotilaallisten konfliktien kulkua, venäläisen sotatieteellisen yhteisön tekemien päätelmien voidaan tulkita olleen osittain virheellisiä. Työpaperin tarkastelun ulkopuolelle jäävät kuitenkin kysymykset, jotka liittyvät Venäjän poliittisten päätöksentekijöiden tekemien arvioiden perusteisiin.

Venäläisen aseellisen taistelun luonnetta koskevissa kirjoituksissa keskeisiä oppeja on haettu muun muassa Persianlahden sodasta, Afganistanin, Irakin, Libyan ja Syyrian operaatioiden kokemuksista. Nämä ovat ohjanneet venäläisiä muodostamaan tietynlaisen käsityksen aseellisen taistelun luonteesta. Venäjän asevoimien hyökätessä Ukrainaan vuoden 2022 helmikuussa näihin taistelukokemuksiin pohjautuvan teoretisoinnin ja rakenteellisten tekijöiden seurauksena esitämme, että asevoimien muodostama käsitys aseellisen taistelun luonteesta selittää osittain Venäjän asevoimien toteuttaman hyökkäyksen epäonnistumista. Tässä työpaperissa luomme kuvauksen aseellisen taistelun piirteistä perustuen Venäjän puolustusministeriön sivuston puolustusalan terminologiakäsikirjan virallisiin määritelmiin ja Venäjän yleisesikunta-akatemian sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen tutkijoiden kirjoituksiin vuosilta 2003–2019. Tutkimuksemme luo lisäksi pohjan Venäjän aseellisten taistelun piirteiden muutoksen käsitteelliselle tarkastelulle, joka on jo käynnissä Ukrainassa käytävän sodan kokemuksen perusteella.

Työpaperin rakenne on seuraava: toisessa luvussa muodostamme virallisten määritelmien pohjalta teoreettisen viitekehyksen tekstillemme. Selvennämme luvussa keskeisten sotilaallisia konflikteja määrittävien käsitteiden välisiä suhteita sekä perustelemme niiden avulla sen, miksi venäläisessä sotatieteessä aseellisen taistelun -käsite asettuu keskeiseen asemaan. Aseellinen taistelu muodostaa venäläisessä sotatieteessä sotilaallisten konfliktien pääsisällön. Suomalaisessa sotatieteellisessä käsitteistössä ja keskustelussa lähimpänä aseellisen taistelun käsitettä on sodankuva. Vaikka kyseinen suomalainen sotatieteellinen termi on kytketty semanttisesti tarkasteltuna sotaan, kattaa se myös sotaan lukeutuvat alemmat käsitteet aseellisen toiminnan muodoista, kuten esimerkiksi sotatoimen, operaation sekä taistelun.

Kolmannessa luvussa keskitymme aseellisen taistelun luonteenpiirteiden määrittämiseen rajatun artikkeliaineiston pohjalta. Sisällönanalyysin avulla luomme käsityksen siitä, millaisena Venäjän yleisesikunta-akatemian sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen tutkijat näkivät aseel-

¹ Jukka Viitaniemi ja Santeri Kytöneva, ”Venäjän hyökkäys Ukrainaan vuonna 2022 : käsiteanalyttinen taustatutkimus maaoperaatioiden toteutuksesta” (Maanpuolustuskorkeakoulu, 2023), <https://www.doria.fi/handle/10024/186729>.

lisen taistelun 2000-luvulla ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan. Sisällönanalyysin toteutimme ensin koodaamalla aineiston, jonka jälkeen muodostimme sen pohjalta yhdeksän aseellisten taistelun piirteitä kuvaavaa luokkaa.

Neljännessä luvussa keskitymme puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän -käsitteen² muodostumiseen rajatussa venäläisessä sotatieteellisessä keskustelussa. Luvussa osoitamme käsitteen yhdistyvän Venäjän yleisesikunta-akatemian sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen tutkijoiden käsityksiin aseellisen taistelun luonteesta. Arvioimme lisäksi sitä, kuinka venäläisten joukkoryhmittymien käyttöä Ukrainassa helmikuussa 2022 voidaan tulkita kyseisen käsitteen ja luokitteliemme aseellisen taistelun piirteiden avulla.

² Venäjäksi ”межвидовая группировка войск”. Pentti Forsström kääntää väitöskirjassaan termin ”межвидовая региональная группировка войск” suomeksi ”puolustushaarojen joukkoja käsittävä alueellinen joukkoryhmittymä”. Pentti Forsström, ”Venäjän sotilasstrategia muutoksessa : tulkintoja Venäjän sotilasstrategian perusteiden kehityksestä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen” (Maanpuolustuskorkeakoulu, 2019), 288, <https://www.doria.fi/handle/10024/169586>. Termi ”межвидовая группировка войск” voidaan kääntää myös ”puolustushaarojen yhteinen joukkoryhmittymä”.

2. KÄSITEJÄRJESTELMÄ

Tässä luvussa esitämme aseellisen taistelun ja siihen läheisesti kytkeytyvien venäläisten sotatieteellisten käsitteiden määritelmät (sotilaallinen konflikti, sota, aseellinen konflikti, sotatoimi ja joukkoryhmittymä). Käsitteiden määritelmät ovat Venäjän puolustusministeriön sivustolla löytyvästä puolustusalan terminologiakäsikirjasta³, joka muodostuu puolustushaarojen ja aselajien sanakirjoista. Olemme päätyneet käyttämään kyseistä terminologiakäsikirjaa sen vuoksi, että siitä löytyivät kaikkien keskeisten käsitteiden määritelmät ja näin ne muodostavat sisäisesti vertailukelpoisen kokonaisuuden. Lisäksi muodostamme kuvauksen siitä, mikä on aseellisen taistelun käsitteen suhde venäläiseen sotatieteeseen. Termien määritelmien käännökset ovat kirjoittajien laatimia, jonka johdosta ne ovat alttiita myös toisenlaisille tulkinnoille.

2.1 Sotilaallinen konflikti

Venäläisessä käsitejärjestelmässä aseellisen voimankäytön ja väkivallan kattokäsite on sotilaallinen konflikti. Se pitää sisällään käsitteet sota ja konflikti. Sotilaallisen konfliktin, eli toisin sanoen konfliktien ja sotien, pääsisällön muodostaa aseellinen taistelu. Venäjän vuoden 2014 sotilasdoktriinissa sotilaallinen konflikti määritellään tarkemmin sisältämään eri kokoluokan sodat ja myös aseelliset konfliktit⁴. Alla sotilaallisen konfliktin määritelmä puolustusalan terminologiakäsikirjasta.

*”Valtioidenvälisten ja valtioiden sisäisten ristiriitojen ratkaisun muoto käytettäen sotilaalista voimaa. **Sotilaallisen konfliktin sisällön perustan muodostaa aseellinen taistelu.** Sotilaallisen konfliktin aikana käytetään myös muita kamppailun muotoja (poliittinen, diplomaattinen, taloudellinen, informaatiokamppailu). **Aseellisen taistelun luonne ja kokoluokka sotilaallisessa konfliktissa määrittyvät: sota toimien poliittisten ja strategisten tavoitteiden ja niiden kokoluokan mukaisesti; asevoimille käskettyjen strategisten tehtävien mukaisesti; aseellisessa taistelussa käytettävien menetelmien mukaisesti ja muilla tavoin. Sotilaallisen konfliktin muotoja ovat: konfliktit, sodat.**”⁵*

2.2 Sota

Sotilaallisen konfliktin kaksi ilmenemismuotoa ovat sota ja konflikti. Aseellinen taistelu muodostaa määritelmän mukaisesti sodan pääsisällön. Huomioitavaa on, että sodassa käytetään aseellisen taistelun lisäksi muitakin keinoja ja menetelmiä, kuten diplomaattisia ja taloudellisia.

³ Справочник по терминологии в оборонной сфере, <https://dictionary.mil.ru/dictionary>

⁴ ”Военная доктрина Российской Федерации от 25 декабря 2014”, viitattu 21. maaliskuuta 2023, <https://docs.cntd.ru/document/420246589>. ”форма разрешения межгосударственных или внутригосударственных противоречий с применением военной силы (понятие охватывает все виды вооруженного противоборства, включая крупномасштабные, региональные, локальные войны и вооруженные конфликты).

⁵ ”Форма разрешения межгосударственных или внутригосударственных противоречий с применением военной силы. **Основу содержания В.к. составляет вооружённая борьба.** В ходе В.к. ведутся и другие виды борьбы (политическая, дипломатическая, экономическая, информационное противоборство). **Характер и масштаб вооружённой борьбы в В.к. определяется: политическими и стратегическими целями военных действий и их масштабом; стратегическими задачами, стоящими перед ВС РФ; применяемыми средствами вооружённой борьбы и др. Видами В.к. являются: конфликты, войны.**” ”Военный конфликт”, 2023, <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141606/>.

Sota määritellään seuraavasti:

*”Sosiaalipoliittinen ilmiö, jolla tarkoitetaan valtioiden, kansojen, kansallisuuksien ja sosiaalisten ryhmien välisten ristiriitojen ratkaisun äärimmäistä muotoa käytettäessä sotilaallisen väkivallan keinoja. **Sotilaspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi nykyaikaisessa sodassa on luonteenomaista aseellisen taistelun uusimpien välineiden ja muotojen intensiivinen käyttö.***

Riippuen sotaan osallistuvien kokoonpanosta jaetaan se kaksipuolisiin ja koalitioiden välisiin sotiin; kokonsa puolesta – laajamittaisiin (maailman), alueellisiin ja paikallisiin sotiin; aseellisen taistelun kiivauden mukaisesti – matalan, keski ja korkean intensiteetin sotiin; ristiriidan tyyppin mukaisesti – koalitioiden välisiin, kansainvälisiin ja valtioiden sisäisiin sotiin; taistelevien osapuolten tavoitteiden mukaisesti – valtaus-, puolustuksellisiin, vapautussotiin jne.; aseellisessa taistelussa käytettävien välineiden mukaisesti – joukkotuhoojaseilla ja tavanomaisilla aseilla käytäviin sotiin.

Aseellisen taistelun, joka on sodan pääsisältö, rinnalla sodassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi käytetään myös diplomaattisia, taloudellisia, informaatio- ja muita keskinäisen kamppailun muotoja ja keinoja ja myös niille ominaisia välineitä.”⁶

2.3 Aseellinen konflikti

Käytössämme olleesta venäläisestä käsitteistöstä ei ole löydettävissä määritelmää kantakäsitteelle ”konflikti”. Siihen on lisätty aina tarkentava osuus kuten edellä näkyvä ”sotilaallinen” tai seuraavassa kirjattu ”aseellinen”. Vuoden 2014 sotilasdoktriinissa aseellinen konflikti on määritelty jäntevämmin, mutta vastaa ajatukseltaan seuraavaa aseellisen konfliktin määritelmää⁷.

”Rajoitetun kokoinen aseellinen yhteenotto. Aseellinen konflikti voi olla seurausta aseellisen välikohtauksen, aseellisen toiminnan laajentumisesta, joiden aikana ristiriitojen ratkaisemiseksi käytetään aseellisen taistelun välineitä. Aseellisessa konfliktissa osapuolet tavallisesti pyrkivät saavuttamaan sotilaspoliittisia tavoitteitaan. Aseelliset konfliktit jaetaan valtioiden välisiin – kansainvälinen aseellinen konflikti; vastapuolten välisiin yhden valtion alueella – sisäinen aseellinen konflikti. Aseellisen konfliktin alueellinen laajentuminen ja osallisten lukumäärän lisääntyminen voi johtaa sen kehittymiseen sodaksi.”⁸

⁶ ”Социально-политическое явление, представляющее собой крайнюю форму разрешения противоречий между государствами, народами, нациями и социальными группами средствами военного насилия. Для достижения военно-политических целей в современной войне характерно интенсивное применение новейших средств и форм вооружённой борьбы.

В зависимости от состава участников В. подразделяются на двухсторонние и коалиционные; по масштабу – на крупномасштабные (мировые), региональные и локальные; по напряжённости вооружённой борьбы – низкой, средней и высокой интенсивности; по типу разрешаемых противоречий – коалиционные, межгосударственные и внутрисоциальные; по целям воюющих сторон – захватнические, оборонительные, освободительные и т.д.; по применяемым средствам вооружённой борьбы – с применением ОМП или с применением обычных средств поражения.

Наряду с вооружённой борьбой, которая составляет главное содержание войны, для достижения поставленных в войне целей применяются также дипломатические, экономические, информационные и другие формы и средства противоборства, а также соответствующие им средства.” ”Война”, 2023, <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141609/>.

⁷ Военная доктрина Российской Федерации от 25 декабря 2014. ”вооружённое столкновение ограниченного масштаба между государствами (международный вооружённый конфликт) или противостоящими сторонами в пределах территории одного государства (внутренний вооружённый конфликт)”

⁸ ”Вооружённое столкновение ограниченного масштаба. В.к. может стать следствием разрастания вооружённого инцидента, вооружённой акции, в ходе которых для разрешения противоречий ис-

2.4 Aseellinen taistelu

Määritelmät tuovat esiin, miksi sotilaallisten konfliktien piirteiden ja niissä käytettävien keinojen ymmärtämiseksi venäläisen sotataidon näkökulmasta on tarkasteltava tarkemmin aseellisen taistelun käsitteen sisältöä. Aseellinen taistelu kuvaa aseellisen väkivallan käyttömuotoja sodissa, aseellisissa konflikteissa sekä niitä alemmissa tapauksissa. Aseellisen taistelun -käsite ei siis sido sitä tietyn kokoiseen aseelliseen yhteenottoon vaan se kattaa ne kaikki. Seuraavaksi esitetään käsitteen aseellinen taistelu määritelmä.

”Keskinäisen kamppailun päämuoto sodissa, sotilaallisissa konflikteissa, aseellisissa kapinoissa, kapinoissa, kaappauksissa jne. käyttämällä eri luonteisen ja kokoisen aseellisen väkivallan voimia ja menetelmiä.”⁹

2.5 Sotatoimet

Joukkoryhmittymä toteuttaa sotatoimia sotilaallisissa konflikteissa. Alla käsitteen sotatoimi määritelmä.

”Joukko(voima)ryhmittymän organisoitua käyttöä sotilaallisessa konfliktissa käskettyjen tehtävien täyttämiseksi. Yleensä sotatoimiin lukeutuvat joukkojen (voimien) strategisen kokoluokan toimet, sellaiset kuten: strategiset toimet, strategiset operaatiot sotatoiminäyttämöillä, asevoimien puolustushaarojen ja aselajien yhtymien operaatiot ja taistelutoimet ja muut. Totutetaan operaatioiden, suurtaisteluiden¹⁰, taistelutoimien muodoissa ja voivat olla hyökkäyksellisiä ja puolustuksellisia. Erikokoisten sotatoimien kokonaisuus, jota käydään kaikissa fyysisissä ulottuvuuksissa (maalla, ilmassa, vedessä, veden alla ja avaruudessa), muodostaa aseellisen taistelun.”¹¹

пользуются средства вооружённой борьбы. В.к. стороны, как правило, преследуют частные военно-политические цели. Различают В.к. между государствами – международный вооружённый конфликт; между противостоящими сторонами в пределах одного государства – внутренний вооружённый конфликт. Расширение пространственного размаха и состава участников вооружённого конфликта может привести к перерастанию его в войну.”

⁹ ”Вооружённый конфликт”, 2023, <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141614/>.

⁹ ”Основной вид противоборства в войнах, военных конфликтах, вооружённых восстаниях, мятежах, путчах и т.д. с применением сил и средств вооружённого насилия различного характера и масштаба.” ”Вооружённая борьба”, 2023, <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141612/>.

¹⁰ Venäjäksi ”сражение”. Petteri Lulu esittää väitöskirjassaan käännökseksi ”operatiivinen taistelu”. Petteri Lulu, ”Syvää vai pelkästään tiheää : neuvostoliittolaisen ja venäläisen sotataidollisen ajattelun lähtökohdat, kehittyminen, soveltaminen käytäntöön ja nykytilanne. Näkökulmana 1920- ja 1930-luvun syvän taistelun ja operaation opit” (Maanpuolustuskorkeakoulu, 2014), 125, <https://www.doria.fi/handle/10024/96952>; Pentti Forsström käyttää väitöskirjassaan termiä ”suurtaistelu”. Forsström, ”Venäjän sotilasstrategia muutoksessa”, 202.

¹¹ ”Организованное применение группировок войск (сил) в военном конфликте для выполнения поставленных задач. Как правило, В.д. относят к действиям войск (сил) в стратегическом масштабе, таким как: стратегические действия, стратегические операции на театрах военных действий, операции и боевые действия объединений видов и родов войск ВС РФ и др. Ведутся в форме операций, сражений, боевых действий и могут быть наступательными или оборонительными. Совокупность В.д. различного масштаба, проводимых во всех физических средах (на земле, в воздухе, на воде, под водой и в космосе) составляет вооружённую борьбу.” ”Военные действия”, 2023, <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141605/>.

2.6 Joukkoryhmittymä

Käsitteen joukkoryhmittymä määritelmä on väljä ja riippuu esimerkiksi puolustushaarasta. Tässä työssä käytämme maavoimien määritelmää. Kyseinen määritelmä ei sido joukkoryhmittymää automaattisesti tietynkokoiseen joukkoon vaan sen vaihteluväli voi olla aina yhtymästä perusyksikköön. Tämän johdosta käsitettä käytettäessä tai sen ilmaantuessa on aina syytä selvittää asiayhteys, jossa käsitettä käytetään. Alla käsitteen joukkoryhmittymä määritelmä.

”Joukkoryhmittymä (voimaryhmä) käsittää määritetylle alueelle ryhmitettyjä (sijaitsevia) asevoimien puolustushaarojen, aselajien, muiden joukkojen ja huollon yhtymiä, joukko-osastoja ja yksiköitä, ilman vakioitua organisaatorakennetta ja yhdistetetyllä johtamisjärjestelmällä, yhteisellä perusajatuksella sekä tarkoitettu strategisten, operatiivisten (operatiivistak-tisten) tehtävien täyttämiseen operaatioissa (taistelussa).”¹²

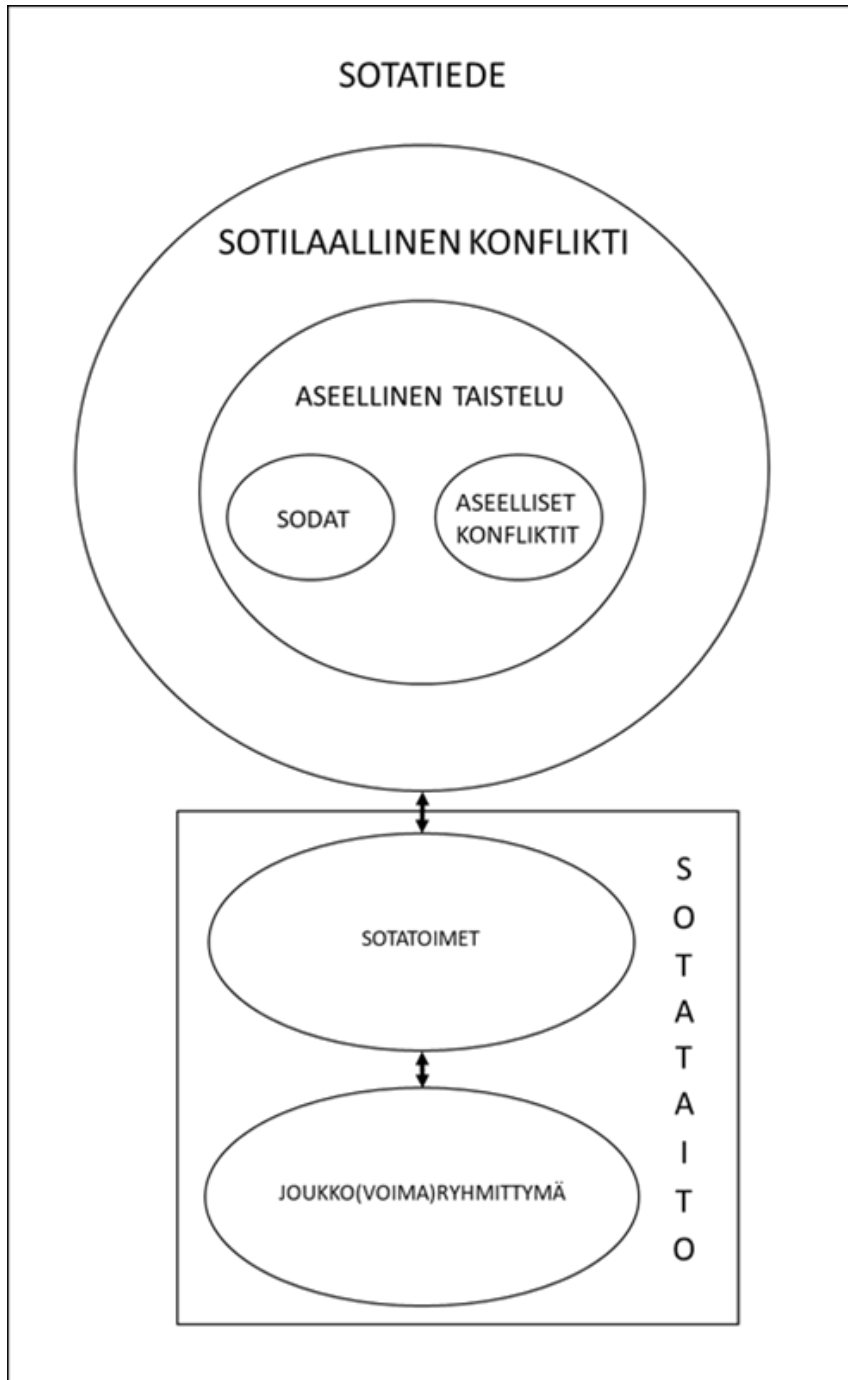
Venäläisen sotatieteen tutkimuskenttä on kattava ja tässä työpaperissa keskitymme erityisesti sotataidon teoriaan¹³. Sotataidon määritelmän alussa kuvataan sen sisältöä seuraavalla tavalla: ”Sotatoimien (sotilaallisen voiman käyttö) käymisen ja valmistautumisen teoriaa ja käytäntöä valtion suojaamiseksi hyökkäykseltä tai hyökkävältä viholliselta (vihollisilta)...”¹⁴. Venäläinen sotataito on siis kiinnostunut muun muassa joukkoryhmittymien ja sitä pienempien organisaatioiden toiminnasta sotatoimissa.

Aseellinen taistelu sijaitsee käsitteellisesti sotilaallisten konfliktien keskiössä, jonka vuoksi se muodostaa venäläisessä sotatieteessä sotilaallisten konfliktien sisällön näkökulmasta tärkeimmin tutkimuskohteen. Venäläiset painottavat sen olevan sotien ja konfliktien päämuoto ja -sisältö. Aseellisen taistelun rinnalla esimerkiksi sodissa käytetään lisäksi diplomaattisia, taloudellisia ja infomaatiokamppailun keinoja. Aseellisen taistelun käsitteen matriisimäinen vaikutavuus tekee sen luonteen seuraamisesta tiedonhankinnan näkökulmasta tarkasteltuna perusteltua. Esitämme tässä luvussa esiteltujen käsitteiden määritelmien pohjalta, että aseellinen taistelu ohjaa sotataidon kehitystä ja siten vaikuttaa Venäjän asevoimien toimintaan. Seuraavassa luvussa esitämme aseellisen taistelun keskeiset piirteet rajaamissamme venäläisissä sotatieteellisissä artikkeleissa.

¹² ”Развернутые (расположенные) соответствующим образом на определенной территории объединения, соединения и воинские части и подразделения видов Вооруженных Сил, родов войск (сил), специальных и других войск и Тыл без определенной организационно-штатной структуры, объединенные системой управления, общим замыслом действий и предназначенные для выполнения стратегических, оперативных (оперативно-тактических) задач в операции (бою).” ”Группировка войск (сил)”, 2023, <https://dictionary.mil.ru/folder/123100/item/128608/>.

¹³ Jukka Viitaniemi, ”LibGuides: Venäjä: Venäläisen sotatieteen rakenne”, viitattu 23. elokuuta 2023, <https://mpkk.libguides.com/venaja/sotatieet>.

¹⁴ ”Военное искусство”, 2023, <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141600/>.

Kuva 1: Aseellisen taistelun asema käsitejärjestelmässä

3. ASEELLISEN TAISTELUN LUONTEEN KEHITTYMINEN 2000-LUVULLA

Tässä luvussa toteutamme sisällönanalyysin, jonka pohjalta luomme yhdeksän aseellisen taistelun luonnetta kuvaavaa luokkaa. Aseellista taistelua käsittelevä venäläinen sotatieteellinen kirjallisuus muodostaa laajan kokonaisuuden. Analysoimme artikkeliaineistoa, joka on rajattu kiinnittämällä huomiota siihen, kenellä on venäläisen sotatieteellisen yhteisön sisällä vaikutusvaltainen asema sekä tietämystä kirjoittaa aseellisesta taistelusta sen luonteenpiirteineen. Rajausvaiheessa tunnistimme yhdeksi keskeiseksi toimijaksi Venäjän yleisesikunta-akatemian sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen. Kyseisessä keskuksessa keskeisessä asemassa toimineet henkilöt ovat tarkastelleet kirjoituksiinsa suoraan aseellisen taistelun piirteitä ja heidän asemaansa kirjoittajina voidaan pitää vaikutusvaltaisena.

Tämän luvun aineiston kirjoittajat ovat palvelleet uransa aikana sotilasstrategisen tutkimuskeskuksessa. Lähes kaikissa tapauksissa kirjoittaja on palvellut myös keskuksen johtajana. Kirjoittajiksi valikoituivat lisäksi aiheesta kirjoittaneet ja vaikutusvaltaisessa asemassa toimineet yleisesikunnan päälliköt N.E. Makarov ja V.V. Gerasimov. Edellä mainituilla rajauksilla luokkien muodostamista varten yksityiskohtaiseen sisällönanalyysiin valikoitui yhteensä yhdeksän artikkelia, jotka on julkaistu vuosina 2003–2019. Tässä luvussa analysoidut artikkelit ovat julkaistu *Vojennaja Mysl-* ja *Vestnik Akademii Vojennyh Nauk* -aikakauslehdissä. Kyseiset julkaisut ovat Venäjän tiede- ja korkeakouluministeriön hyväksymiä vertaisarvioituja tieteellisiä julkaisuja.¹⁵

Toteuttamaamme sisällönanalyysiä voidaan nimittää teoriaohjaavaksi, jossa luokkien muodostamista ohjasi yhtäältä rajattu aineisto ja toisaalta valittu teoria. Analyysiä ohjaavan teorian muodostivat siis mainitut venäläisen sotatieteen käsitteet. Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa raakateksti koodattiin. Koodaaminen edellytti useita iterointikiertoja, jonka johdosta ei ole järkevää esitellä ja dokumentoida tätä vaihetta yksityiskohtaisesti. Useiden iterointikierrosten aikana analyysi syveni ja keskeiset sisällölliset painotukset artikkeleiden välillä paikannettiin. Käytännössä koodauksessa rajattiin tutkimusasetelman kannalta keskeisimmät osuudet raakatekstistä. Koodauksen jälkeinen lopullisten luokkien esittely ilmenee alaluvussa 3.2. Artikkeleista on käännetty suomeksi ne osuudet, joissa kuvataan muodostamiamme luokkia.

Ennen artikkeleiden yksityiskohtaisempaa tarkasteltua, on tärkeää huomioida, että moni tarkastelujen artikkeleiden referensseistä liittyy Yhdysvaltojen tai Naton toteuttamiin operaatioihin. Toisin sanoen monet artikkeleista kuvaavat kyseisten operaatioiden luonteenpiirteitä sellaisinaan, eikä niitä ole analysoitu riittävästi esimerkiksi sotataidollisista lähtökohdista tai Venäjän asevoimien erityiset piirteet huomioiden. Yleistäen voidaankin sanoa, että venäläisen sotatieteen aseellisen taistelun luonteen lähtökohdat vaikuttavat ulottuvan Yhdysvaltoihin. Tästä huolimatta on tärkeää tarkastella venäläisten tulkintoja, jotka ovat luoneet pohjan aseellisen taistelun luonnetta määrittäville käsityksille ennen Venäjän vuonna 2022 aloittamaa laajamittaista hyökkäystä.

¹⁵ <https://vak.minobrнауки.gov.ru/uploader/loader?type=19&name=91107547002&f=16673>

3.1 Sotilasstrateginen tutkimuskeskus

Sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen juuret palautuvat vuonna 1985 perustettuun Neuvostoliiton puolustusministeriön sotateorian ja historian instituutin sotataidon kysymysten tutkimushallinnon pohjalle perustettuun ”Yleisesikunnan operatiivisstrategisen tutkimuksen keskuksen”. Keskus koostui tutkimusaloittain muodostetuista hallinnoista, joita olivat: sodan luonne ja sen käyminen, asevoimien kehitystyö ja kehittäminen sekä sotatieteellinen tieto. Lisäksi siihen kuului erillisiä tutkimusosastoja, joiden aihepiirejä olivat sotilaspoliittisen tilanteen ennustaminen ja vastatoimien kehittäminen, operatiivisstrategisten vaatimusten laatiminen asevoimien operaatiomallille ja johtamiselle sekä yleinen suunnittelu. Keskuksen tehtäväksi määrättiin myös asevoimien tieteellisen toiminnan koordinointi ja organisointi.¹⁶

Vuonna 1992 keskus siirrettiin yleisesikunnan kokoonpanoon ja se sai myös uuden nimen ”Yleisesikunnan sotilasstrategisen tutkimuksen keskus”. Keskus sai tutkiakseen myös uusia aihepiirejä, kuten asevoimien liikekannallepanon valmistelut ja täydentämisen. Lisäksi keskus sai tehtäväkseen asevoimien ohjesääntöjen valmistelut ja niiden koordinoinnin sekä sotilasensyklopedioiden laatimisen tukemisen.¹⁷

Vuonna 2010 keskuksen tehtäviä olivat lisäksi asevoimien strategisen ja operatiivisstrategisen johtamisen ja johtamisjärjestelmien parantaminen, aseellisen taistelun uusien muotojen ja menetelmien kokonaisvaltainen analyysi ja perustelemine sekä valtioliiton viitekehyksessä toteutettava Venäjän ja Valko-Venäjän alueellisen joukkoryhmittymän (voiman) käytön ja valmistautumisen perusteiden kehittäminen. Keskus osallistui lisäksi erilaisten doktrinaalisten ja perusteasiakirjojen laadintaan.¹⁸

Vuonna 2015 keskus siirrettiin yleisesikunta-akatemian kokoonpanoon. Nykyään keskuksen tutkimuskohteita ovat valtion sotilaallisen turvallisuuden varmentaminen, strateginen pidäke, sotilaallinen suunnittelu, asevoimien kehitystyö, asevoimien käytön muotojen ja menetelmien kehittäminen, taistelutoimien kokemusten yhteenvetäminen sekä ohjesääntöjen valmistelu.¹⁹

Päätoimintojen viitekehyksissä keskuksen asiantuntijat ovat viimeaikoina valmistelleet sotilasstrategisen ja sotilaspoliittisen tilanteen analyysi- ja arviointiapparaattia, strategisen tasapainon kysymysten tutkimisen metodologiaa, strategiseen pidäkkeeseen liittyviä käytännön suosituksia, asevoimien kehitystyön tutkimisen metodologiaa sekä asevoimien vahvuuden ja kokoonpanon kokonaisvaltaista laskenta- ja mallintamisyhteenvetoa.²⁰ Venäjän puolustusministeriön sivuilla keskusta luonnehditaan arvostetuksi johtavaksi tiedeorganisaatioksi, jonka työntekijät nauttivat auktoriteetin asemasta tiede- ja asiantuntijayhteisössä.²¹

¹⁶ С.Г. ЧЕКИНОВ, ”Центр военно-стратегических исследований Генерального штаба Вооруженных Сил Российской Федерации: история и современность (к 25-летию создания)”, *Военная Мысль*, прог 1 (2010).

¹⁷ С.Г. ЧЕКИНОВ.

¹⁸ С.Г. ЧЕКИНОВ.

¹⁹ ”Центр военно-стратегических исследований отмечает 38-летие со дня образования : Министерство обороны Российской Федерации”, 26. tammikuuta 2023, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12452594@egNews.

²⁰ ”Центр военно-стратегических исследований отмечает 38-летие со дня образования : Министерство обороны Российской Федерации”. sama

²¹ ”Центр военно-стратегических исследований отмечает 38-летие со дня образования : Министерство обороны Российской Федерации”. sama

3.2 Sisällönanalyysi ja luokittelu

Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa rajattiin artikkeliaineistosta aseellisen taistelun piirteitä käsitteleviä tekstiosioita, jotka koodattiin. Toisessa vaiheessa koodattuja tekstipätkiä tarkasteltiin kokonaisuutena luokkien muodostamiseksi. Seuraavaksi on luetteloitu muodostamme luokat.

1. Aika
2. Tila
3. Rakenne
4. Joukko
5. Asejärjestelmät
6. Kohteet
7. Joukkojen käyttö
8. Informaatio
9. Johtaminen

Nämä luokat kuvaavat aineistosta esiinnousseita painotuksia. Muodostetut luokat kertovat siitä, kuinka venäläisessä sotatieteellisessä yhteisössä on kuvattu aseellisen taistelun luonnetta. Näiden luokkien kautta nousevat esiin näin ollen toistuvat sotataidolliset painotukset aseellisen taistelun -käsitteessä. Näin ollen luotujen luokkien pohjalta voidaan muodostaa tiivistetyksi kuva siitä, kuinka Venäjän yleisesikunta-akatemian strateginen tutkimuskeskus on tulkinut aseellisen taistelun luonnetta vuosina 2003–2019. Seuraavaksi käsitellään tiivistetyksi kunkin luokan ydinsisältöä.

Aika

Aseelliset taistelut ovat nopeita. Operaatiot ja taistelutoimet kehittyvät nopeasti ja ovat erittäin liikkuvia. Samoin niiden vaatima valmistautumisaika on lyhentynyt eikä joukkojen käyttö edellytä enää esimerkiksi liikekannallepanoa vaan strategista liikkuvuutta. Tämän on mahdollistanut muiden muassa pysyvän valmiuden joukot sekä nopeat tieto- ja asejärjestelmät. Taktiset ja operatiiviset tauot katoavat.

Tila

Aseellinen taistelu käydään kaikissa ulottuvuuksissa. Vastuualuiden merkitys vähenee ja osapuolten joukkojen väliset selkeästi merkityt linjat puuttuvat. Taisteluja käydään maalla, merellä, ilmassa, avaruudessa sekä informaatiotilassa. Vihollisen kohteiden tuhoaminen suoritetaan sen alueen koko syvyydessä, jotta tämä pakotetaan antautumaan.

Rakenne

Aseellinen taistelu jakautuu alku- ja loppuvaiheeseen. Muutama kuukausi ennen alkuvaihetta toteutetaan informaatio-, psykologisia, ideologisia, diplomaattisia sekä taloudellisia vastatoimia.

Alkuvaiheen kesto on noin kuukausi, joka riippuu hyökkäyksen kohteena olevan maan asevoimien kokoonpanosta ja taistelukyvyistä, sen talouden tilasta ja teknologisesta kehityksestä, koosta, maantieteellisestä sijainnista ja muista tekijöistä. Alkuvaihe on ratkaisevin ja sisältää ilma-avaruusoperaation ja ilmavoimien järjestelmällisen toiminnan kaikissa suunnissa ja käytännössä hyökkäyksen kohteeksi joutuneen valtion koko syvyydessä. Ilma-avaruusoperaatio on asevoimien strategisen operaation olennaisin osa ja sen tavoitteena on saavuttaa ylivoima

kaikissa ulottuvuuksissa. Muutama tunti ennen ilma- avaruusoperaatiota toteutetaan massa- maista elektronista häirintää, joka voi tilanteesta riippuen kestää kaksi päivää. Sotilaallisen toiminnan välitöntä aloittamista edeltävät laajamittaiset tiedustelu- ja sabotaasitoimet.

Maajoukkoryhmittymien toiminta alkaa aseellisen taistelun loppuvaiheessa. Vihollisen selviytyneiden vastarintakeskusten ja säilyneiden joukko-osastojen ja yksiköiden havaitsemiseksi toteutetaan erikoisoperaatioita ja niiden tuhoaminen voidaan toteuttaa kaukovaikuttamisella eikä etumaisten joukko-osastojen yhteenotoilla.

Joukko

Aseellinen taistelu käydään puolustushaarojen välisillä joukko(voima)ryhmittymillä. Sotilaspiirien rungolle on perustettu puolustushaarojen väliset alueelliset operatiivisstrategiset yhtymät.

Asejärjestelmät

Aseellisessa taistelussa käytetään uusien teknologioiden asejärjestelmiä. Nykyaikaisilla erittäin tehokkailla asejärjestelmillä on merkittävä rooli. Tällaisia asejärjestelmiä ovat täsmämäaseet, yläääniaseet, elektronisten sodankäynnin välineet, uusiin fysikaalisiin periaatteisiin perustuvat aseet, kauko-ohjattavat ja miehitetyt laitteet sekä robotisoidut järjestelmät.

Kohteet

Aseellisen taistelun kohteet ovat kriittisesti tärkeitä. Tuhoaminen kohdistuu valtion taloudelliseen potentiaaliin, tärkeimpiin joukkoihin, valtiolliseen johtamiseen, sotateollisuuteen, talouteen sekä energiaan tavoitteena muiden muassa elinolosuhteiden halvaannuttaminen. Kohteiden tuhoutumisaste on korkea.

Joukkojen käyttö

Aseellinen taistelu on kontaktitonta ja suoraa yhteenottoa välttelevää. Isojen strategisen ja operatiivisen tason joukko(voima)ryhmittymien rintamayhteenotot jäävät historiaan. Strategisen, operatiivisen ja taktisen tason sekä hyökkäyksen ja puolustuksen väliset erot hämärtyvät. Kontaktittomasta kaukovaikuttamisesta viholliseen on tulossa tärkein tapa saavuttaa taistelun ja operaation tavoitteet. Toimet eivät enää painotu alueiden valtaamiseen ja vihollisen elävän voiman tuhoamiseen, vaan sen tahdon ja vastarintakyvyn heikentämiseen. Epäsymmetriset toimet ovat yleistyneet, jonka avulla on mahdollista tasoittaa vihollisen ylivoimaa aseellisessa taistelussa.

Strategiset operaatiot täytetään pääasiassa asevoimien strategisilla operaatioilla. Sotilaspiirin joukkojen (voimien) käyttömuoto on strateginen operaatio sotatoiminäyttämöllä. Se toteutetaan kaikkien puolustushaarojen ja aselajien yhtymien ja joukko-osastojen ja erikoistarkoituksen joukkojen yhteisoperaationa, ja (toisto) operatiivisstrategisen joukko(voima)ryhmittymän komentajan yleisjohdossa.

Informaatio

Aseellisen taistelun voittaminen edellyttää informaatioylivoimaa. Strategisten tavoitteiden saavuttaminen sodissa on mahdotonta ilman informaatioylivoimaa vihollisesta. Aseellisen taistelun erityispiirteenä on informaatio-operaatioiden suorittaminen, joihin liittyvät muiden muassa radioelektroniset operaatiot (elektronisen sodankäynnin operaatiot ja operaatiot tietoverkoissa) sekä ilma-avaruusoperaatiot.

Johtaminen

Aseellista taistelua johdetaan yhteisoperaationa yhdistetyssä tiedustelu- ja informaatiotilassa. Tila luodaan integroimalla avaruus-, ilma- ja maatiedustelu varmistuen maalien jakelun ja maalien osoituksen reaaliajassa. Vertikaalisista johtamisyhteyksistä siirrytään maailmanlaajuisiin automaattisiin johtamisjärjestelmiin. Joukko(voima)ryhmittymät toimivat komentajan yleisjohdossa.

Seuraavissa alaluvuissa esitämme, miten luokat esiintyivät raakateksteissä. Tavoittemme on tehdä tulkinnoistamme mahdollisimman läpinäkyviä ja toistettavia, joten pääosa raakatekstistä on suoria lainauksia suomeksi käännettyinä. Tämän ensisijaisena tarkoituksena on ollut lisätä työpaperissamme tehdyn analyysin luotettavuutta osoittamalla yhteydet tekemiemme tulkintojen ja käyttämämme aineiston välillä. Suoralle lainaukselle olemme antaneet vähintään yhden yllä mainituista luokista.

3.2.1 Artikkelin 1: Tulevaisuuden aseellisen taistelun todennäköinen olemus

Vuoden 2003 artikkelin kirjoitti kenraaliluutnantti evp. S.A. Bogdanov, joka palveli keskuksen johtajana vuosina 1990–1995. Artikkelin kirjoitushetkellä Bogdanov palveli keskuksen päätutkijana. Artikkelin otsikoitu: Tulevaisuuden aseellisen taistelun todennäköinen ilme.²² Bogdanovin mukaan valtioiden välinen konflikti syntyy yleensä olosuhteissa, joissa aggressiivinen valtio on merkittävästi edellä taloudellisessa kehityksessä. Nykyaikaisia aseellisia konflikteja yhdistävät yhteiset piirteet, joita Bogdanov käy artikkelissaan läpi.

LUOKKA: RAKENNE

”Hyökkäävä osapuoli suunnittelee kaikki kansainväliset konfliktit etukäteen. Muutama kuukausi ennen sen alkua suotuisten sotilaallispoliittisten ja taloudellisten olosuhteiden luomiseksi asevoimien ja liittolaisten voimien käytölle suunnitellaan ja toteutetaan yhden suunnitelman mukaisesti laajamittaisia toimenpiteitä kaikenlaisista vastatoimista - informaatio, psykologisia, ideologisia, diplomaattisia ja taloudellisia.”

LUOKKA: RAKENNE, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Sotilaallinen toiminta alkaa pääsääntöisesti useita päiviä kestäväällä ilma- ja avaruusoperaatiolla. Tämän operaation ensimmäisenä päivänä hyökkäävä puoli pyrkii tuhoamaan tärkeimmät sotilas-teollisuuslaitokset ilmaiskunilla ja erilaisilla täsmäohjuksilla, tuhoamaan mahdollisuuksien mukaan vihollisen sotilaspoliittisen johdon, valtiolliset ja sotilasjohdon johtamispaikat, viestikeskukset, häiritsemään energiavarojen ja veden saantia, mikä yleensä pakottaa aggression kohteeksi joutuneen maan antautumaan. Maajoukot tuodaan vihollisen alueelle sen jälkeen, kun ohjus- ja ilmaiskunilla on tuhottu tärkeimmät vastustajan ryhmittymät ja sotateolliset kohteet, talouden kohteet ja heikennetty puolustavan osapuolen valtiollisen järjestelmän vakautta. Maajoukkojen käytön pääasialliset muodot ovat erikoisoperaatiot vihollisen säästyneiden vastarintapesäkkeiden ja säälyneiden joukko-osastojen ja yksiköiden tuhoamisen loppuunsaattamiseksi.”

²² С.А. БОГДАНОВ, ”Вероятный облик вооруженной борьбы будущего”, *Военная Мысль*, про 12 (2003).

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT, KOHTEET

”Säännönmukaisesti agression alusta alkaen sotatoimille on luonteenomaista kaiken tyyppisten tavanomaisten tuhoamisvälineiden, erityisesti täsmäaseiden, massamainen käyttö sotilaallisiin, talouden, selustan, infrastruktuurin kohteisiin sekä iskujen toteuttaminen joukkoihin ja voimiin koko strategisella syvyydellä tavoitteena halvaannuttaa valtion elinvoimaisuus. Maksimaalisen tehokkuuden saavuttamiseksi useita tunteja ennen ilmaoperaatiota toteutetaan massamaista elektronista häirintää.”

LUOKKA: RAKENNE, AIKA, TILA

”Maajoukkoryhmittymien toiminta alkaa ennen kaikkea sodan päätösvaiheessa. Vibollisen maavoimien tuhoamisen päätehtävät voidaan toteuttaa kaukovaikuttamisella eikä etumaisen joukko-osastojen yhteenotoilla. Kokonaisuudessaan operaatiot ja taistelutoimet kehittyvät nopeasti ja ovat erittäin liikkuvia sekä laajoja ilman määritettyä rintamalinjaa ja kattavat kaikki taistelutoimien ulottuvuudet. Tämä vaatii kamppailun osapuolista ennalta käsin tehtyjä ja jatkuvia toimenpiteitä ei ainoastaan valtion ilma-avaruuspuolustuksen torjuntatoimenpiteitä vaan myös kirjaimellisesti jokaisen konkreettisen sotilaallisen ja talouden kohteen suojausta. Tältä osin voidaan suurella todennäköisyydellä olettaa, että aseellisen taistelun päätavoitteina tulee olemaan agression kohteeksi joutuneen asevoimien pääryhmittymien tuhoaminen ”kontaktittomalla” tavalla ja valtion taloudellisen potentiaalin tuhoaminen ja sen alueiden valtaaminen.”

Bogdanovin mukaan viime vuosikymmeneltä saadut kokemukset sotatoimista osoittavat, että sodassa on ennen kaikkea kaksi vaihetta: alkuvaihe ja päätösvaihe. Alkuvaihe voi olla niistä merkittävien ja ratkaisevien. Alkuvaiheen sisällön muodostavat ilma-avaruusoperaatio ja ilma-voimien järjestelmällinen toiminta kaikissa suunnissa ja käytännössä hyökkäyksen kohteeksi joutuneen valtion koko syvyydessä. Alkuvaiheen tavoitteena on tuhota valtiollisen ja sotilasjohtamisen pääjohtamispaikat ja sotateollisen kompleksin tärkeimmät kohteet. Viholliselle ei saa antaa mahdollisuutta toteuttaa liikekannallepanoa ja asevoimien ryhmittämistä sotatoiminnäyttämölle strategisten joukkoryhmittymien perustamiseksi eikä niiden siirtämiseksi operaatioalueille tärkeimpien tehtävien toteuttamiseksi agression torjumiseksi.

3.2.2 Artikkelin 2: Aseellisen taistelun luonteenomaisia erityispiirteitä sodissa ja konflikteissa viimeiseltä kymmeneltä vuodelta

Vuoden 2004 artikkelin kirjoittajat ovat eversti O.V. Orehov ja eversti S.G. Tšekinov, joka palveli kirjoitushetkellä keskuksen yhden hallinnon päällikön sijaisena. Tšekinov aloitti keskuksen johtajana vuonna 2009. Tällä hetkellä hän palvelee keskuksen päätutkijana. Artikkelin otsikoitu: Aseellisen taistelun luonteenomaisia erityispiirteitä sodissa ja konflikteissa viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.²³

Kirjoittajien mukaan viime vuosikymmenen sotien ja konfliktien kokemukset osoittavat, että aseellisen taistelun muuttuvassa luonteessa ilmenevät seuraavat piirteet.

²³ С.Г. ЧЕКИНОВ и О.В. ОРЕХОВ, ”Характерные особенности вооруженной борьбы в войнах и конфликтах последнего десятилетия”, *Военная Мысль*, про 10 (2004).

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT, TILA

”Tämä trendi liittyy täsmäaseiden käyttöalueen lisääntymiseen ja mahdollisuuden käyttää niitä tehokkaasti iskemiseen syvällä vastapuolen synnydessä sijaitseviin kohteisiin.”

LUOKKA: TILA

”Maantieteellisen periaatteen mukaan jaettujen sotatoiminäyttämöiden tai vastualueiden merkitys vähenee, koska näiden teattereiden ulkopuolella sijaitsevien joukkojen ja välineiden käytöllä on yhä suurempi vaikutus operaatioiden (taistelutoimien) lopputulokseen.”

LUOKKA: AIKA, ASEJÄRJESTELMÄT

”Sodan aikatekijät muuttuvat. Tämä ilmenee ensinnäkin taistelutoimiin valmistautumisaikojen lyhentymisenä (liikkuvien joukkojen ja välittömän (nopean) toiminnan joukkojen käyttö, jotka pystyvät täyttämään tehtäviä ilman mobilisaatiota), ja toiseksi sotilaallisten operaatioiden nopeuden lisäämisessä, joka sisältää vihollista ja omia joukkoja koskevien tietojen keräämisen, käsittelyn ja käytön reaaliajassa tai lähes reaaliajassa sekä nopeiden (hypernopeuksisten) välineiden ja asejärjestelmien käytön.”

LUOKKA: INFORMAATIO, ASEJÄRJESTELMÄT

”Sota on saanut uuden elementin - informaation. Tämä johtuu tietoteknisten valmiuksien laajaan käyttöön perustuvien asejärjestelmien syntyisestä: tiedustelu-iskukompleksit, täsmäaseet, uusilla fysikaalisilla periaatteilla toimivat asejärjestelmät, nopeatoimiset tiedustelu-, johtamis- ja viestijärjestelmät, tehokkaat ELSO -järjestelmät jne. Maailman johtavat maat pitävät tietotekniikkaa perustana vallankumouksellisille muutoksille asevoimissaan. Voidaan luottavaisesti sanoa, että strategisten tavoitteiden saavuttaminen 2000-luvun sodissa on mahdotonta ilman informaatiolyvoimaa vihollisesta.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ, KOHTEET

”...sotatoimet eivät kohdistu alueiden valtaamiseen ja vihollisen elävänvoiman tuhoamiseen, vaan ennen kaikkea hänen tahtonsa ja vastarintakykynsä heikentämiseen, rauhaan pakottamiseksi viholliselle määrätyn ehdoin. Tässä tapauksessa vaikutetaan ensisijaisesti sotataloudellisen potentiaalin tärkeimpiin kohteisiin, valtion ja sotilaalliseen hallintoon sekä väestön ja vihollisen joukkojen elintärkeiden toimintojen varmistamiseen. Iskujen ensisijaiset sotilaalliset kohteet ovat tiedustelu-, informaatio- ja johtamisjärjestelmät, ilmapuolustusjärjestelmät sekä vastaiskuun tarkoitettut joukot ja välineet.”

LUOKKA: JOUKKO

”Muutoksista ja trendeistä johtuen joukoille (voimille) asetetaan yhä suurempi vaatimus monitoiminnallisuudesta ts. kyky toteuttaa laaja-alaisia tehtäviä eri tasoilla operaation erilaisten tavoitteiden ja tehtävien mukaisesti. Samaan aikaan operaatioilla (taistelutoimilla) ei ole selkeää erityistä puolustusshaara- tai aselajiluonnetta. Tehtävät täytyy suorittaa puolustushaarojen (aselajien) välisillä joukko(voima)ryhmittymillä yleisjoukkojen komentajan johdossa. Tämä merkitsee komentajan ammatillisen koulutuksen määrän ja sisällön merkittävää laajenemista.”

3.2.3 Artikkelin 3: Aseellisen taistelun luonteesta 2000 -luvulla

Vuoden 2009 artikkelin kirjoittivat S.A. Bogdanov ja eversti V.N. Gorbunov, joka palveli kirjoitushetkellä keskuksen sotilasstrategisia kysymyksiä tutkivan hallinnon päällikön sijaisena. Artikkelin otsikoitu: Aseellisen taistelun luonteesta 2000-luvulla.²⁴ Bogdanov ja Gorbunov luettelevat artikkelissaan kuusi tärkeintä trendiä aseellisen taistelun luonteen muutoksessa 2000-luvulla.

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT

”Viime vuosikymmenien sodissa ja aseellisissa konflikteissa on käytetty yhä enemmän ”tekoälyn”, nanoteknologian pohjalta kehitettyjä asejärjestelmiä sekä uusiin fyysikaalisiin periaatteisiin perustuvia robotti- ja asejärjestelmiä.”

LUOKKA: INFORMAATIO

”2000-luvun sodissa kasvava merkitys tulee aseellisen taistelun informaatiokomponentille.”

LUOKKA: AIKA, ASEJÄRJESTELMÄT

”Aseellisen taistelun aikatekijät muuttuvat. Tämä ilmenee ensinnäkin operaatioiden (taistelutoimien) valmisteluajan lyhenemisessä johtuen liikkuvien voimien, välittömän (nopean) toiminnan joukkojen, jotka pystyvät suorittamaan tehtäviä ilman alustavaa liikekannallepanoa, käytöstä. Lisäksi taistelutoimien nopeus lisääntyy, mikä johtuu vihollisen ja omia joukkoja koskevien tietojen keräämiseen, käsitteeseen ja jakeluun kuluvan ajan lyhenemisestä sekä nopeiden aseiden ja asejärjestelmien käytöstä.”

LUOKKA: JOHTAMINEN

”Joukkojen liikkuvien toimien toteuttaminen käytännössä kaikissa aseellisen taistelun ulottuvuuksissa ja tarve ottaa ennakkoon vihollisesta taistelussa (operaatioissa) määrittää siirtymisen tiukoista vertikaalisista johtamisyhteyksistä maailmanlaajuisiin joukkojen ja aseiden automaattisiin johtamisjärjestelmiin.”

LUOKKA: AIKA, TILA, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”2000-luvun sotien ja aseellisten konfliktien aseellisen taistelun sisällön pääpiirre on se, että uusia sotatoimien muotoja voidaan luonnehtia laajamittaisiksi, jotka kattavat kaikki aseellisen taistelun ulottuvuudet (maa, meri, ilma, avaruus), joissa elektroniikka-, voima- ja informaatio toimia toteutetaan yhä voimakkaammin ajallisesti ja avaruudellisesti, mikä mahdollistaa ratkaisevien tulosten saavuttamisen mahdollisimman lyhyessä ajassa, riistämällä viholliselta aloitteen ja liikkumisvapauden.”

²⁴ С.А. БОГДАНОВ ja В.Н. ГОРБУНОВ, ”О характере вооруженной борьбы в XXI веке”, *Военная Мысль*, nro 3 (2009).

3.2.4 Artikkelin 4: Tulevaisuuden aseellisen taistelun luonne, Venäjän federaation asevoimien kehitystyön ja taistelukäytön ajankohtaisia kysymyksiä nykyisissä olosuhteissa

Makarov arvioi vuoden 2010 artikkelinsa, joka on otsikoitu Tulevaisuuden aseellisen taistelun luonne, Venäjän federaation asevoimien kehitystyön ja taistelukäytön ajankohtaisia kysymyksiä nykyisissä olosuhteissa, alussa tulevaisuuden aseellisen taistelun luonnetta nostamalla esille seuraavia asiakokonaisuuksia.²⁵

LUOKKA: AIKA, TILA, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Strategisessa ryhmittämisessä korostetaan ei niinkään paljon liikekannallepanotoimenpiteitä kuin taisteluvalmiiden joukkojen (voimien) uudelleen ryhmittämistä käyttämällä hyväksi strategista liikkuvuutta, kykyä iskeä viholliseen suurien etäisyyksien päästä, eteen työnnehtyistä sotilastukikohdista, ilma-avaruudesta sekä maailman valtameriltä.”

LUOKKA: RAKENNE

”Välittömästi ennen vihollisuuksien puhkeamista edeltää joukko informaatio- ja sotateknologian toimenpiteitä, jotka jatkuvat konfliktin ratkaisuun asti. Saman aikaisesti on odotettavissa vastatoimia myös vastustajavaltion (koalition) muita tärkeitä infrastruktuurin kohteita vastaan.”

LUOKKA: KOHTEET, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Vihollisen infrastruktuurin tuhoamisesta on tulossa keskeinen osa aseellista taistelua. Tämän seuraukset johtavat sisäpoliittisen tilanteen epävakauteen, valtiollisen ja sotilasjohtamisen epäjärjestykseen sekä vihollisen talousjärjestelmän toiminnan häiriintymiseen.”

Makarovin mukaan viimeaikaisista sodista ja aseellisista konflikteista saaduista kokemuksista voidaan tunnistaa seuraavat viisi trendiä aseellisen taistelun luonteen muutoksessa.

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT

”Jokaisessa uudessa sodassa ja aseellisessa konfliktissa voidaan havaita keino- ja nanoteknologiaan, robotisoihtuihin järjestelmiin sekä uusilla fyysikaalisilla periaatteilla toimivien asejärjestelmien käytön lisääntymistä. Niiden massamaisen käytön tehokkuus vastaa ydinaseiden tehoa.”

LUOKKA: TILA

”Globaali ulottuvuus mahdollistaa ilma-avaruusiskujen tekemisen taistelevien valtioiden syntyneen tehden koko planeetasta sotatoiminäyttämön.”

LUOKKA: INFORMAATIO

”2000 -luvun sodissa nopeilla tiedustelu-, johtamis- sekä ELSO-järjestelmillä toteutettavan tiedonvaihdon merkitys kasvaa. Tietoylivoinnin saavuttaminen vihollisesta on keskeisessä asemassa sotatoimien menestyksekkäässä käymisessä.”

²⁵ Н.Е. МАКАРОВ, ”Характер вооруженной борьбы будущего, актуальные проблемы строительства и боевого применения Вооруженных Сил РФ в современных условиях”, *Вестник Академии военных наук*, nro 2 (2010).

LUOKKA: AIKA, ASEJÄRJESTELMÄT

”Aika taistelutoimiin valmistamiseen vähenee, jonka mahdollistaa välittömän (nopean) reagoinnin muodostelmien käytön ilman liukekannallepanoa. Taistelutoimien kesto lyhenee, joka johtuu viholliseen ja sen joukkoihin kohdistuvaan tiedonhankintaan, analyysiin ja jakeluun käytettävän ajan vähenemisestä sekä nopeakäyttöisistä asejärjestelmistä.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ, JOHTAMINEN

”Aseellisessa taistelussa käytetään enemmän erikoisoperaatiojoukkoja, jotka muodostavat syvälle vihollisen selustaan aktiivisen taistelun rintaman, pakottaen vihollisen luopumaan aikeistaan useassa suunnassa. Etualalle tulevat ei-standardit niin sanotut asymmetriset (epäsuorat) toimet. Samanaikaisesti vältetään suoraa yhteenottoa vihollisen kanssa, joka tekee edellä mainituista toimista niistä enemmän perusteltuja, koska ne mahdollistavat tavoitteiden saavuttamisen taloudellisemmin, vähemmillä voimilla ja menetelmillä. Uusien asejärjestelmien kehittämisen rinnalla kehitetään johtamisjärjestelmiä verkostokeskeisen sodankäynnin viitekehyksessä.”

3.2.5 Artikkelin 5: Nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien erityispiirteiden analyysi

Vuonna 2011 eversti A.V. Seržantov ja eversti A.P. Martofljak kirjoittivat artikkelin: Nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien erityispiirteiden analyysi.²⁶ Seržantov tutki kirjoitushetkellä yleisesikunta-akatemiassa asevoimien käyttöä strategisissa toimissa. Keskuksen johtajana Seržantov palveli vuosina 2017–2019.

Kirjoittajien mukaan sotilaallisille konflikteille on ominaista nopeus, valikoivuus ja kohteiden korkea tuhoamisaste käyttämällä erilaisten liikkuvien joukko(voima)ryhmittymien joukkojen (voimien) nopeaa liikettä ja tulenkäyttöä. Strategisen aloitteen hallinta, vakaan valtiollisen ja sotilaallisen johtamisen ylläpitäminen, ylivoiman varmistaminen maalla, merellä ja ilma-avaruudessa ovat ratkaisevia tekijöitä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

LUOKKA: TILA

”Aseellisen taistelun eri ulottuvuuksien roolien uudelleenjakoa. Yksi modernin aseellisen taistelun erityispiirteistä on sotatoimien keskuksen siirtyminen perinteisistä sotatoiminäyttöistä (maa ja meri) ilma-avaruustilaan ja informaatioulottuvuuteen. Itse asiassa sodan tila on tällä hetkellä muuttumassa kolmiulotteisesta nelikulotteiseksi.”

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT

”Nykyaikaisten erittäin tehokkaiden asejärjestelmien kasvava rooli ja määrä on myös tyypillistä nykyaikaisille sotilaallisille konflikteille.”

²⁶ A.B. СЕРЖАНТОВ ja A.П. МАРТОФЛЯК, ”Анализ особенностей современных военных конфликтов”, *Военная Мысль*, nro 5 (2011).

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Sotilaallisen voiman sekä ei-sotilaallisten voimien ja välineiden kattava käyttö. Uuden sukupolven sotien perustavanlaatuisen ero on myös siinä, että osapuolten joukkojen (joukkojen) taistelupotentiaali oli erilainen.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Samalla nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien kokemukset osoittavat, että pelkät sotilaalliset toimenpiteet eivät riitä saavuttamaan voittoa sodassa. Ensinnäkin siksi, että meidän on taisteltava paitsi vihollisen vastustavan armeijan, myös epävirallisten muodostelmien kanssa, joita vastaan taistelussa perinteiset sotilaallisen voiman käyttötavat eivät ole läheskään aina tehokkaita.”

LUOKKA: JOHTAMINEN, ASEJÄRJESTELMÄT

*”Yksi nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien tärkeimmistä ominaispiirteistä on johtamisen tehostuminen, joka johtuu siirtymisestä tiukasta vertikaalisesta johtamisjärjestelmästä joukkojen (voimien) ja asejärjestelmien maailmanlaajuisiin automatisoituihin verkostojoh-
tamisjärjestelmiin.”*

LUOKKA: KOHTEET

*”Yhtä tärkeää nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien ominaispiirre on tulella tuhoamisen painopisteiden siirtyminen vihollisen joukkojen (voimien) tuhoamisesta sen keskeisten koh-
teiden tuhoamiseen. Vihollinen ei enää pyri, kuten ennen, tuhoamaan vastapuolen joukkoja (voimia). Se keskittyy tulella tuhoamisessaan valtion ja sotilaallisten johtamisjärjestelmien, sotilaallisen infrastruktuurin, talouden ja väestön toimeentulon avainkohteisiin, joiden tuhoutuminen uhkaa valtion olemassaoloa. Tällaisia kohteita kutsutaan yleisesti ”kriittisesti tärkeiksi”.”*

3.2.6 Artikkelin 6: Asevoimien käytön muotojen ja menetelmien kehittämisen pääsuuntauksia, sotatieteen ajankohtaisia tehtäviä niiden parantamiseksi

Vuoden 2013 alussa yleisesikunnan päällikkö armeijankenraali V.V. Gerasimov pohtii vastaavasti artikkelinsa, Asevoimien käytön muotojen ja menetelmien kehittämisen pääsuuntauksia, sotatieteen ajankohtaisia tehtäviä niiden parantamiseksi, alussa, mitä on nykyaikainen sota?²⁷ Mihin asevoimien pitää valmistautua ja miten se pitää aseistaa? Vastauksena edellä mainittuihin kysymyksiin Gerasimov painottaa asevoimien käytettävissä olevien muotojen ja menetelmien arviointia.

LUOKKA: JOUKKO, JOHTAMINEN

”Tällä hetkellä perinteisten menetelmien tekniikoiden rinnalla otetaan käyttöön ei-standardin mukaisia menetelmiä. Yhdessä tiedustelu- ja informaatiotilassa toimivien liikkuvien puolustusaarvojen välisten joukkoryhmittymien rooli kasvaa käyttämällä johtamis- ja tukijärjestelmien uusia mahdollisuuksia.”

²⁷ В.В. ГЕРАСИМОВ, ”Основные тенденции развития форм и способов применения вооруженных сил, актуальные задачи военной науки по их совершенствованию”, *Вестник Академии военных наук*, про 1 (2013).

LUOKKA: AIKA

”Sotatoimista on tulossa dynaamisempia, aktiivisempia ja tehokkaampia. Taktiset ja operatiiviset tauot, joita vihollinen voisi hyödyntää, katoavat.”

LUOKKA: JOHTAMINEN

”Uuden tietotekniikan avulla on voitu vähentää merkittävästi joukkojen ja johtamiselinten välistä alueellista, ajallista ja tiedollista kuilua.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Isojen strategisen ja operatiivisen tason joukko(voima)ryhmittymien rintamayhteenotot ovat jäämässä asteittain historiaan.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ, KOHTEET, TILA

”Etäältä toteutettu kontaktiton vaikutus viholliseen tulee olemaan tärkein tapa saavuttaa taistelun ja operaation tavoitteet. Vihollisen kohteiden tuboaminen toteutetaan sen alueen koko syntyteen. Strategisen, operatiivisen ja taktisen tason sekä hyökkäyksen ja puolustuksen väliset erot hämärtyvät.”

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT

”Täsmäaseiden käyttö yleistyy. Uusiin fysikaalisiin periaatteisiin perustuvia ja robotisoituja järjestelmiä otetaan aktiivisesti käyttöön.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Epäsymmetriset toimet ovat yleistyneet, jonka avulla on mahdollista tasoittaa vihollisen ylivoimaa aseellisessa taistelussa. Näitä ovat erikoisoperaatiojoukkojen ja sisäisen opposition käyttö taistelurintaman luomiseksi vastustavaltion koko alueella sekä informaatiovaihuttaminen, jonka muotoja ja menetelmiä parannetaan jatkuvasti.”

3.2.7 Artikkel 7: Uuden sukupolven sodan luonteesta ja sisällöstä

Tuottelias parivaljakko S.G. Tšekinov ja S.A. Bogdanov kirjoittavat vuoden 2013 artikkelissaan: Uuden sukupolven sodan luonteesta ja sisällöstä.²⁸ Artikkelissa aihetta käsitellään yksitiskohtaisesti ja laajasti, jonka takia suorien lainauksien lukumäärä on suuri.

LUOKKA: JOHTAMINEN, RAKENNE, INFORMAATIO

”Aseellisen taistelun uusi sisältö ja luonne määräytyvät nyt sotilasoperaatioiden johtamisen verkostokeskeisten olosuhteiden perusteella. Näiden erityispiirteenä on informaatio-operaatioiden suorittaminen, radioelektro-tulenkäyttöoperaatiot, joihin liittyvät radioelektroniset operaatiot (elektronisen sodankäynnin operaatiot ja operaatiot tietoverkoissa), ilma-avaruusoperaatiot ja ilmavoimien järjestelmällinen toiminta. Tavoitteen saavuttaminen tulevaisuuden sodissa on mahdotonta ilman informaatioylivoimaa viholliseen nähden.”

²⁸ С.Г. ЧЕКИНОВ ja С.А. БОГДАНОВ, ”О характере и содержании войны нового поколения”, *Военная Мысль*, про 10 (2013).

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT

”Uuden sukupolven sodassa operatiivisten tehtävien toteuttamiseen vaikuttavat merkittävästi uuteen teknologiaan, uusiin fyysikaalisiin periaatteisiin perustuvat tehokkaat aseellisen taistelun välineet. Tulevaisuuden asejärjestelmiä, joilla on parannetut asevaikutukset, vaikeutusetaisyys, osumatarkkuus, nopeus, tiedustelun, informaatiotilan sekä johtamis- ja viestijärjestelmien suorituskyvyt kasvavat. Niiden käyttäminen muuttaa radikaalisti aseellisen taistelun luonnetta ja sisältöä uuden sukupolven sodassa.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ, KOHTEET

”Kaikentyyppisillä asevoimien keinoilla, sotilas-avaruusjärjestelmien käytöllä, elektronisen sodankäynnin voimilla ja välineillä, sähkömagneettisten, informaation, infraäänien, psyko-tronisten keinojen, syöryttävien kemiallisten ja biolääkeaineiden avulla tehtävien valtiollisen ja sotilaallisten elinten johtamisjärjestelmien, sotilaallisten ja teollisten kohteiden intensiivisen tulella tuboamisen vuoksi on mahdollista heikentää maksimaalisesti kamppailun osapuolen joukko(voima)ryhmittymän ja myös väestön kykyä vastarintaan. Voidaan myös odottaa, että käytetään ei-perinteisiä aseellisen taistelun keinoja, jotka aiheuttavat maanjäristyksiä, taifuuneja, pitkäaikaisia voimakkaita kaatosateita, jotka heikentävät taloutta ja pahentavat sosiopsykologista tilannetta sotivissa maissa.”

LUOKKA: JOUKKO

”Kaikki tämä johtaa epäilemättä sotilaallisten operaatioiden luonteen muutokseen taktisella, operatiivisella ja strategisella tasolla, uusien operaatioiden syntymiseen ja muutokseen olemassa olevien eri mittakaavaisten operaatioiden sisällössä. Evoluutiomaisen kehityksen kohteeksi ovat joutuneet puolustushaarojen välisten joukko(voima)ryhmittymien käytön muodot ja menetelmät operaatioissa ja taistelutoimissa. Yhdysvaltain asevoimat esittelivät ensimmäistä kertaa uusia muotoja ja menetelmiä joukko(voima)ryhmittymien käyttämiselle jo 1990-luvun alussa Irakin sodan aikana, jolloin he ottivat käyttöön käsitteitä ”globaali ulottuvuus - globaali voima” ja ”ilma-maaoperaatio”.

LUOKKA: RAKENNE

”[Persianlahden sota] osoitti selvästi, että aseellisen taistelun keinojen tekninen ylivoima voi tehdä tyhjäksi vihollisen määrällisen edun tavanomaisissa vanhentuneissa aseissa. Ensimmäistä kertaa valtavat maajoukot (lukumäärä puoli miljoonaa) eivät vaikuttaneet voiton saavuttamiseen. Ne tuotiin taisteluun vasta sodan loppuvaiheessa, jolloin Irakin armeijan tappio pitkittyneiden ilma- ja ohjusiskujen seurauksena oli itse asiassa itsestäänselvyys.”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ, KOHTEET, TILA, ASEJÄRJESTELMÄT

”Uuden, korkean teknologian aikakauden ensimmäiselle sodalle oli ominaista seuraavat erityispiirteet: osapuolten joukkojen välisten selkeästi merkittyjen linjojen puuttuminen; avoimien sivustojen, suurten välimatkojen ja rakojen läsnäolo joukkojen operatiivisessa rakenteessa; hyökkäävän puolen ylivoima, joka perustuu uuden teknologian asejärjestelmiin; korkean tarkkuuden pitkän kantaman aseiden massiivinen käyttö, erityisesti strategisen aloitteen tempaamisen ja täydellisen ilmaberruuden saavuttamisen vaiheessa; joukko(voima)ryhmittymien ja sotataloudellisen potentiaalin, valtion ja sotilaallisen johtamapaikkojen järjestelmällinen ja valikoiva tuboaminen sekä väestön elämää ylläpitävien järjestelmien poistaminen käytöstä koko vihollisen alueella, jotta tämä pakotetaan antautumaan.”

LUOKKA: RAKENNE, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Uuden sukupolven sodassa johtavassa roolissa on informaatio-psykologinen taistelu, jonka tavoitteena on ylivoiman saavuttaminen joukkojen ja asejärjestelmien johtamisessa sekä vastapuolen asevoimien henkilöstön ja väestön moraalisen-psykologinen lamauttaminen. Juuri informaatio-psykologinen taistelu informaatio-teknologisen vallankumouksen olosuhteissa luo suurelta osin edellytykset voiton saavuttamiselle.”

LUOKKA: RAKENNE, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Sotilaallisen toiminnan välitöntä aloittamista edeltävät laajamittaiset tiedustelu-sabotaasitoimet, jotka suoritetaan informaatio-operaatioiden toimenpiteiden varjolla. Koko valtion elinkeelpoisuuteen vaikuttavien tärkeiden valtiollisten ja sotilaallisten kohteiden tarkkojen sijaintien tunnistamiseksi ja määrittämiseksi, maalitietojen antamiseksi asejärjestelmille, digitaalisten topografisten karttojen luomiseksi vihollisen alueesta ja niiden syöttäminen paikannusvälineisiin sekä iskujen tehokkuuden valvomiseksi käytetään tiedustelun kaikkia, muotoja, menetelmiä, voimia ja välineitä, mukaan lukien erikoisoperaatiovoimat, avaruus-, radio- ja radiotekninen, radioelektroninen, diplomaattinen, agentti sekä teollisuustiedustelu.”

LUOKKA: RAKENNE

”Muutama tunti ennen sodan alkua (erisijoitteisten täsmäohjusten laukaisu) hyökkäävä puoli voi suunnitella uusimpien elektronisen sodankäynnin välineiden massiivisen käytön ”elektronisen shokin” (elektroninen operaatio) suorittamiseksi, joka voi kestää jopa kaksi päivää operatiivisstrategisesta tilanteesta riippuen. Operaatio sulautuu orgaanisesti ilmahyökkäysoperaation, erisijoitteisten täsmäohjusten massiivisen laukaisun, tiedusteluisku- ja tiedustelu-tulijärjestelmien toiminnan, kauko-ohjattujen ilma-alusten sekä robotisoitujen muodostelmien kanssa.”

LUOKKA: RAKENNE, KOHTEET, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Sotilaallinen toiminta alkaa todennäköisesti useita päiviä kestäväällä ilma-avaruusoperaatiolla. Heti ensimmäisenä päivänä hyökkäävä puoli pyrkii käyttämään ilmavoimien iskuja ja täsmäohjuksia verkostokeskeisissä johtamisolosuhteissa vihollisen tärkeimpien sotateollisten kohteiden saattamiseksi pois toiminnasta, valtiollisen ja sotilaallisen johtamispaikekojen ja sotilaspoliittisen johdon sekä viestikeskusten tuhoamiseksi, energiavarojen ja veden toimituksen häiritsemiseksi pakottaen siten hyökkäyksen kohteeksi joutuneen maan antautumaan. Samanaikaisesti hyökkääjä ryhtyy kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin estääkseen puolustajien vastaiskun ja yrittää ensimmäisten tuntien aikana saada epäjärjestykseen ilmavoimien ja -puolustuksen johtamisjärjestelmän.”

LUOKKA: RAKENNE, ASEJÄRJESTELMÄT

”Ilma-avaruusoperaation aikana on odotettavissa sotilastarkoituksen robotijärjestelmien käyttöä. Miehittämättömien ilma-alusten ohella taistelutoimiin osallistuvat kävelevät, ryömivät, hyppäävät ja lentävät robotit sekä omatoimisesti taistelutoimia suorittavat robotimuodostelmat.”

LUOKKA: RAKENNE, KOHTEET, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Suurella todennäköisyydellä voidaan väittää, että uuden sukupolven sodan sotilaspoliittiset tavoitteet voidaan saavuttaa jo ennen maaryhmittymien tuomista taisteluun. Hyökkääjä todennäköisimmin vetää ne vihollisen alueelle vasta sen jälkeen, kun vastarintaa tekevien joukkojen pääryhmittymät, valtiolliset ja sotilaalliset johtamispaiikat, tärkeät sotateolliset

kohteet, talouden kohteet ja puolustavan valtion hallinnollinen järjestelmä on tuhottu kontaktittomalla menetelmällä (ohjus- ja ilmaiskeuilla, pitkän kantaman tykistötulella, uusiin fyysikalisiin periaatteisiin perustuvien aseiden käytöllä jne.). Samalla se yrittää taata, ettei vihollisen vastaiskusta aiheudu kohtuuttomia vahinkoja. Maajoukkoja käytetään erikoisoperaatioiden muodossa jäljellä olevien vastarintakeskusten ja säilyneiden vihollisen joukko-osastojen ja yksiköiden tuhoamiseksi.”

LUOKKA: RAKENNE, ASEJÄRJESTELMÄT

”Nykyaikaisten aseellisten konfliktien analyysin tulokset viittaavat siihen, että uuden sukupolven sota jaetaan alkua- ja loppuvaiheeseen. Alkuvaihe on tärkein ja ratkaisevin. Se sisältää seuraavat elementit: erikoisinformaatio-operaatio; elektronisen sodankäynnin elektroninen operaatio; ilma-avaruusoperaatio; ilmavoimien järjestelmälliset toimet; tuliooperaatio (käyttäen erisijoitteisia täsmäaseita, pitkän kantaman tykistöjärjestelmiä ja uusiin fyysikalisiin periaatteisiin perustuvia aseita) vihollisen kohteiden tuhoamiseksi kaikissa suunnissa ja sen alueen koko syvyydessä.”

LUOKKA: RAKENNE, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Sodan loppuvaiheessa ratkaistaan selviytyneiden vastarinta ja vihollisen säilyneiden joukko-osastojen ja yksiköiden tuhoaminen. Sen sisältö muodostuu tiedustelu- ja sabotaa-siyksiköiden ja joukko-osastojen erikoisoperaatioista selviytyneiden vihollisen joukko-osastojen ja yksiköiden havaitsemiseksi ja niiden paikkatietojen välittämiseksi asejärjestelmille; kontaktittomat tuliooperaatiot vastustavien joukkomuodostelmien tuhoamisen loppuun saattamiseksi käyttämällä uudenaikaisimpia tehokkaita tuhoamiskeinoja; maahanlaskuoperaatiot vastarintakeskusten paikallistamiseksi; maajoukkoryhmittymien operaatiot alueen puhdistamiseksi.”

3.2.8 Artikkelin 8: Tulevaisuuden sotien luonteen ja sisällön ennustaminen: ongelmia ja käsityksiä

Vuoden 2015 artikkelissaan: Tulevaisuuden sotien luonteen ja sisällön ennustaminen: ongelmia ja käsityksiä Tšekinov ja Bogdanov arvioivat sotien luonteen muutosta ennakoimisen näkökulmasta.²⁹ Tšekinov ja Bogdanov toteavat, että Venäjän tiedeyhteisön pitkän aikavälin ennusteiden tulosten vaikutuksesta on jo usean vuoden ajan ollut mielipide sodan käsitteen laajentamisen tarpeesta. Kirjoittajien mielestä on kuitenkin tarkoituksenmukaista korostaa, että tulevaisuuden sotien pääpiirre - aseellisen taistelun läsnäolo - ei muutu. Tulevaisuuden sodat niiden varsinaisessa merkityksessä liittyvät sotatoimiin. Muunlaisen taistelun (taloudellinen, ideologinen, psykologinen, informaatio jne.) kasvava rooli ei muuta tulevien sotien ydintä.

LUOKKA: TILA, RAKENNE, ASEJÄRJESTELMÄT

”Tulevaisuuden sotien sisältöä ennustaessaan kirjoittajat pitävät tarpeellisena korostaa, että tulevaisuuden sodat alkavat radioelektronisten välineiden operaatiolla, jonka tulisi orgaanisesti sulautua asevoimien strategiseen operaatioon ja sen olennaiseen osaan – ilma-avaruusoperaatioon. Jälkimmäistä puolestaan on täydennettävä massiivisilla erisijoitteisten risteilyohjusten laukaisuilla, taisteluiskuavaruusvälineillä, joita täydennetään ja vahvennetaan

²⁹ С.Г. ЧЕКИНОВ ja С.А. БОГДАНОВ, ”Прогнозирование характера и содержания войн будущего: проблемы и суждения”, *Военная Мысль*, nro 10 (2015).

tiedusteluisku- ja tiedustelutulenkäyttöjärjestelmien toimilla, kauko-ohjatuilla laitteilla ja roboteilla. Tämän operaation aikana asevoimien päätehtävänä on saavuttaa ylivoima kaikilla alueilla: ilma-avaruustilassa, maalla ja merellä sekä informaatiotilassa.”

LUOKKA: RAKENNE, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Tulevaisuuden sodissa kaikista kaksinkamppailun menetelmistä ja muodoista johtava rooli on informaatio-psykologisella taistelulla, jonka tarkoituksena on saavuttaa ylivoima joukkojen ja asejärjestelmien johtamisulottuvuudessa sekä kaksinkamppailun osapuolen väestön ja asevoimien henkilöstön moraalis-psykologinen lamauttaminen. Juuri informaatio-psykologinen taistelu luo suurelta osin edellytykset voiton saavuttamiselle.”

LUOKKA: RAKENNE, JOUKKO, ASEJÄRJESTELMÄT

”Tulevien sotien luonteen ja sisällön ennustamisessa näyttää sopivalta korostaa, että nämä ovat yllätysten sotia täydessä merkityksessä. Voidaan olettaa, että näissä sodissa ei käytetä vain suurta määrää aiemmin tuntemattomia asetyyppejä ja uusiin teknologioihin perustuvia erikoisasetekniikoita, vaan myös uutta sisältöä taistelutoimien käymisen muodoissa ja yksittäisten joukkoryhmittymien (voimien) käyttömenetelmissä. Radioelektronisten välineiden operaatioiden, asevoimien strategisten operaatioiden, ilma-avaruus- ja informaatiopsykologisten operaatioiden lisäksi on odotettavissa tiedustelutuli-, elektrotuli-, ilmarynnäkkö-, roboteihin perusruvia, ilmaisku-, erikois-, vastatiedustelu- sekä muita operaatioita.”

LUOKKA: JOUKKO

”Kirjoittajat pitävät tarkoituksenmukaisena korostaa, että tulevaisuuden sodissa ei pelkästään joukkoryhmittymien (voimien) käyttömuodot, niiden toimintatavat, luonne ja sisältö erikokoisissa operaatioissa ja taktisissa taistelutoimissa muutu dramaattisesti, vaan myös niiden valmistelu- ja toteutustavat muuttuvat radikaalisti.”

LUOKKA: JOUKKO, ASEJÄRJESTELMÄT, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Tulevaisuuden sotien olosuhteissa, kuten ennusteiden tulokset osoittavat, uudet muodot ja menetelmät yksittäisten joukkoryhmittymien (voimien) käyttämiseksi operaatioissa ja taistelutoimissa ovat evoluutiomaisessa kehityksessä. Vihollisen tuhoaminen saavutetaan suorittamalla massiivisia tuli-iskuja täsmäaseilla, jotka perustuvat uusiin teknologioihin, ilma-avaruusjärjestelmiin, elektronisen sodankäynnin joukkoihin ja välineisiin, sähkömagneettisiin, informaatioon perustuviin, infraäänisiin keinoihin vihollisen vastaiskuvoimia, talouden kohteita ja valtiollista ja sotilaallista johtamisjärjestelmää sekä energiakeskuksia vihollisvaltion koko syvyydessä. Ei ole tarvetta suorittaa eri mittakaavaisia maaoperaatioita sen alueen miehittämiseksi, jolla ei ole taloutta, koska sen poliittinen järjestelmä tällaisessa tilanteessa hajoaa itsestään.”

LUOKKA: TILA, JOUKKO

”Tulevien sotien sisällön ennustamisen tulokset antavat mahdollisuuden ennakoida laadullisia muutoksia aseellisen taistelun lakeihin ja säännönmukaisuuksiin, yksittäisten joukkoryhmittymien (voimien) toiminnan sisältöön sotatoiminäyttämöillä (strategisissa suunnissa). Siten tulevien sotien pääpiirteet voidaan esittää seuraavasti:”

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT

”uuteen teknologiseen perustaan perustuvien aseiden ylivoima, erisijoitteisten täsmäaseiden käyttö, ilma-avaruuden asejärjestelmät, tiedusteluisku- ja tiedustelutulijärjestelmät, kauko-ohjattavat ja miehittävät laitteet, robottikokoonpanot,”

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT

”ydinaseiden merkitys strategisten ja poliittisten tavoitteiden saavuttamisessa vähenee, nämä toiminnot siirretään täsmäaseisiin, uusilla fyysikaalisilla ominaisuuksilla toimiviin ja muihin tavallisiin asejärjestelmiin;”

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”strategisten tehtävien pääasiallinen ratkaisumuoto on asevoimien strateginen operaatio;”

LUOKKA: ASEJÄRJESTELMÄT, RAKENNE, AIKA

”Ennustamisen avulla voidaan ennakoita, että uusilla fyysikaalisilla periaatteilla toimivat asejärjestelmät, uudet asejärjestelmät, joilla on parannettu tuhoamisvoima, kantomatkat, tarkkuus, tulinopeus, tiedustelulaitteiden parantuneet suorituskyvyt, robotiikka, automatisoidut asejärjestelmien ohjausjärjestelmät, viesti ja informaatiokamppailu, avaruus-, ilma- ja maatiedustelun integroinnilla maalien jakelussa ja maalien osoituksessa reaaliajassa tulee olemaan merkittävä vaikutus tulevaisuuden sotien nopeaan luonteeseen. Tässä suhteessa voidaan ennakoita, että tulevaisuuden sotien sisältö muodostuu alku- ja loppuvaiheesta.”

LUOKKA: RAKENNE

”Tulevien sotien alkuvaiheen kesto on noin kuukausi. Se riippuu hyökkäyksen kohteena olevan maan asevoimien kokoonpanosta ja taistelukyvyistä, sen talouden tilasta ja teknologisesta kehityksestä, koosta, maantieteellisestä sijainnista ja muista tekijöistä.”

LUOKKA: RAKENNE, TILA

”Kirjoittajat ovat vakuuttuneita siitä, että tulevien sotien alkuvaiheen erityispiirre piilee siinä, että se on tärkein ja ratkaisevin vaihe. Sen sisällön muodostavat elektronisen sodankäynnin operaatio, jonka tulee sulautua orgaanisesti asevoimien strategiseen operaatioon, jonka olennainen osa tulee olemaan ilma-avaruusoperaatio, erisijoitteisten risteilyohjusten massiiviset laukaisut. Niitä täydennetään ja vahvennetaan tiedustelu-isku- ja tiedustelutuli- ja kauko-ohjattujen ja miehitettyjen ajoneuvojen toimilla hyökkäyksen kohteena olevan maan koko syvyydessä, mikä sulkee pois puolustavan osapuolen mahdollisuuden toteuttaa toimenpiteitä aggression torjumiseksi.”

3.2.9 Artikkelin 9: Nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien luonne ja sen vaikutus sotilasstrategiaan

Vuoden 2019 artikkelin kirjoitti kenraaliluutnantti V.I. Ostankov, joka työskenteli keskuksessa vuodesta 1995 alkaen eri tehtävissä vuonna 2001 alkaneeeseen keskuksen johtajuuteen. Artikkelin otsikoitu: Nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien luonne ja sen vaikutus sotilasstrategiaan.³⁰

³⁰ В.И. ОСТАНКОВ, ”Характер современных военных конфликтов и его влияние на военную стратегию”, *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2019).

Ostankovin mukaan nykyaikaisten sotilaallisten konfliktien tunnusomaisia piirteitä ovat:

LUOKKA: JOUKKOJEN KÄYTTÖ, ASEJÄRJESTELMÄT, JOUKKO, AIKA, TILA, JOHTAMINEN, ASEJÄRJESTELMÄT

”Ulkopuolelta raboitettujen ja ohjattujen poliittisten voimien ja yhteiskunnallisten liikkeiden käyttö; sotilaallisen voiman integroitu käyttö, ei-sotilaalliset toimenpiteet, jotka toteutetaan käyttämällä laajasti väestön ja erikoisjoukkovoimien vastustuspotentiaalia; asejärjestelmien, sotilas- ja erikoisvälineiden, täsmämääseiden, yläääniaseiden, elektronisten sodankäynnin välineiden, uusiin fyysikaalisiin periaatteisiin perustuvien aseiden, jotka ovat tehokkaita verrattavissa ydinaseisiin, laajamittainen käyttö; vaikuttaminen viholliseen koko sen alueen syvyydessä samanaikaisesti maailmanlaajuisessa tieto- ja ilma-avaruustilassa, maalla ja merellä; valikoivuus ja kohteiden korkea tuboutumisaste, joukkojen (voimien) ja tulenkäytön nopeus, erilaisten liikkuvien joukko(voima)ryhmittymien käyttö; sotilasoperaatioiden valmistelun ja toteuttamisen aikatekijöiden pieneneminen; joukkojen ja asejärjestelmien johtamisen keskittämisen ja automatisoinnin vahvistaminen; pysyvän sotatoimialueen luominen vastapuolten alueelle; osallistuminen laittomien aseellisten ryhmittymien ja yksityisten palikka-armeijoiden sotatoimiin ja yksityisiin sotilaskampanjoihin; epäsuorien ja epäsymmetristen toimintatapojen käyttö.”

LUOKKA: AIKA, JOUKKOJEN KÄYTTÖ, TILA

”Tällä hetkellä sotatoimista on tulossa dynaamisempia, aktiivisempia ja tuloksellisempia. Taktiset ja operatiiviset tauot katoavat. Uudet informaatioteknologiat ovat mahdollistaneet merkittävästi joukkojen ja johtamiselinten välisen alueellisen, ajallisen ja tiedon välisen kiihtymisen pienentämisen. Suurien joukko(voima)ryhmittymien yhteenotoista strategisella ja operatiivisella tasolla on vähitellen tulossa menneisyyttä. Kontaktittomasta etävaikuttamisesta viholliseen on tulossa tärkein tapa saavuttaa taistelun ja operaation tavoitteet. Vihollisen kohteiden tuhoaminen suoritetaan sen alueen koko syvyydessä. Erot strategisen, operatiivisen ja taktisen tason, hyökkäyksen ja puolustuksen välillä poistetaan.”

LUOKKA: JOUKKO, JOUKKOJEN KÄYTTÖ

”Samalla viime aikojen aseellisista konflikteista ja paikallisista sodista saadut kokemukset osoittavat, että asevoimien puolustushaarojen ja aselajien operaatiot ja taistelutoimet ovat lakanneet olemasta itsenäisiä. Nykyaikaisessa sodassa suoritetaan pääasiassa yhteisiä operaatioita, joissa keskitetään asevoimien puolustushaarojen ja aselajien yhtymien ponnistelut asetetun tavoitteen saavuttamiseksi yhden johdon alaisuudessa. Tältä osin Venäjän federaation asevoimien yleisesikunta päätti sotilaspiirien perustalle muodostettavien puolustushaarojen välisten alueellisten operatiivisstrategisten yhtymien perustamisesta, joiden taistelujärjestykset ovat lähellä vaadittua puolustushaarojen välisten joukko(voima)ryhmittymien taistelujärjestyksiä, jotka ovat välttämättömiä arvioitujen uhkien torjumiseksi niiden vastuualueilla. Myös sotilaspiirin joukkojen (voimien) uusi käyttömuoto esiteltiin - strateginen operaatio sotatoiminäyttämöllä, kaikkien puolustushaarojen ja aselajien yhtymien ja joukko-osastojen ja erikoistarkoituksen joukkojen yhteisoperaationa, joka toteutetaan sotatoiminäyttämöllä operatiivisstrategisen joukko(voima)ryhmittymän komentajan yleisjohdossa.”

Kahdessa viimeisessä artikkelissa esiintyi edellisen työpaperimme kaksi keskeisintä käsitettä; strateginen operaatio ja strateginen operaatio sotatoiminäyttämöllä. Tšekinovin ja Bogdanovin vuoden 2015 artikkelissa todettiin, että ”strategisten tehtävien pääasiallinen ratkaisumuoto on **asevoimien strateginen operaatio**” ja jälkimmäisessä Ostankovin vuoden 2019 artikkelissa ”...sotilaspiirin joukkojen (voimien) uusi käyttömuoto esiteltiin - **strateginen operaatio sotatoiminäyttämöllä**...”. Mielenkiintomme kohdistuu erityisesti jälkimmäiseen toteamukseen,

sillä edellisen työpaperimme yksi tavoitteista oli laatia määritelmä käsitteelle strateginen operaatio sotatoiminäyttämöllä, josta ei ollut löydettävissä virallista julkista määritelmää.

Mikäli viimeisessä artikkelissa kirjattu tieto pitää paikkansa, tarkoittaa se sitä, että strateginen operaatio sotatoiminäyttämöllä ei ole ollut vuoden 2019 jälkeen enää asevoimien kokoluokan operaatio vaan sotilaspiirin perustaman joukkoryhmittymän. Kyseiseen operaatioon ei siten automaattisesti enää lukeutuisi esimerkiksi strategisten ohjusjoukkojen tai kaukotoimintailmavoimien operaatioita, koska edellä mainitut toimijat eivät lukeudu sotilaspiirin joukkoihin. Tämän tulkinnan vahvistaminen vaatii kuitenkin vielä jatkotutkimusta.

Käytännössä Tšekinovin ja Bogdanovin mainitsema käsite asevoimien strateginen operaatio on uusi käsite. Venäläisissä sotilassanakirjamääritelmissä todetaan strategisen operaation olevan asevoimien strategisten toimien muoto ja se voi ilmetä esimerkiksi strategisena operaationa sotatoiminäyttämöllä. Mikäli käsite asevoimien strateginen operaatio on olemassa, se selkeyttäisi yllä mainittujen käsitteiden välistä suhdetta ja tekisi siitä loogisemman. Asevoimien strateginen operaatio voisi näin ollen muodostua esimerkiksi puolustushaarojen välisten joukko(voima)ryhmittymien strategisista operaatioista, strategisten ohjusjoukkojen sekä kaukotoimintailmavoimien operaatioista neljällä strategisella suunnalla eli neljällä sotatoiminäyttämöllä saman aikaisesti.

4. PUOLUSTUSHAAROJEN VÄLINEN JOUKKORYHMITTYMÄ

Aikaisemmassa luvussa hahmottamiemme aseellisen taistelun luonteenpiirteiden pohjalta on syytä tarkastella tarkemmin puolustushaarojen välisten joukkoryhmittymien käyttöä käsitteleviä venäläisiä sotatieteellisiä artikkeleita. Palataksemme toisen luvun käsitteiden määritelmiin, joukkoryhmittymiä suorittavat sotatoimia sotilaallisissa konflikteissa. Tämän luvun tarkoituksena on muodostaa tulkintamme käsitteen ”puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä” (ven. межвидовая группировка войск) määritelmästä. Muodostamamme määritelmän muodostamisen avulla pyritään selventämään, miten joukkoryhmittymien kokoonpanoja on muokattu vastaamaan käsityksiä aseellisen taistelun luonteesta 2000-luvun aikana. Luvun lähdeaineisto muodostuu pääosin puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymien käyttöä kuvaavista artikkeleista, joiden pohjalta muodostamme oman tulkintamme sen määritelmästä.

Aikaisemmassa luvussa olemme tarkastelleet sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen kirjoittajien esittämiä näkemyksiä aseellisen taistelun luonteesta. Tässä luvussa keskitymme artikkeleihin, joissa kuvataan joukkoryhmittymien toimintaa aseellisessa taistelussa. Tällöin keskeisenä käsitteenä nousee esiin puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä.

Tämän luvun aineiston muodostavat vaikutusvaltaisessa asemassa Venäjän sotatieteellisessä tutkimusyhteisössä tai puolustusministerinä toimineiden henkilöiden joukkoryhmittymien käyttöä koskevat kirjoitukset tai lausunnot. Artikkeleissa käsitellään joukkoryhmittymien käyttöä ja johtamista sotilaallisissa konflikteissa. Analyysi osoittaa, että joukkoryhmittymien käytön kehittäminen heijastaa vahvasti edellä tarkasteltuja aseellisen taistelun piirteitä.

Sotilaspiirit ovat muodostaneet vuoden 2010 jälkeen oman strategisen suuntansa, jossa joukkoryhmittymiä johdetaan yhden johdon alaisena. Tämän luvun pohjalta on havaittavissa teorian ja käytännön välinen yhteys siinä, kuinka Venäjän asevoimat hyökkäsivät Ukrainaan helmikuussa 2022.

4.1 Käsitteen taustaa

Puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän käsite nousee venäläisessä sotatieteellisessä keskustelussa esiin hajanaisina huomioina 1990-luvulta vuoteen 2010 saakka. Käsitettä käytetään vuoden 2000 sotilasdoktriinissa (2010 tai 2014 sotilasdoktriinissa se ei tosin esiinny)³¹. Vuoden 2010 jälkeen puolustushaarojen välisenä joukkoryhmittymänä kuvataan useissa artikkeleissa yleisesti strategisella suunnalla sotilaspiirin johdon alaisuudessa toimivana yhtymänä. Tässä luvussa pääpaino on käsitteen määrittymisessä vuoden 2010 jälkeen. Käsitteellisen jatkuvuuden ja yhteyden aseellisen taistelun luonteeseen paikantamiseksi on syytä taustoittaa lyhyesti Venäjän asevoimien kehitystä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen. 1990-luvulla alkaneiden asevoimien reformien tavoitteena oli modernisoida Venäjän asevoimat ja samalla kohtuullistaa niiden resursointi kestäväälle tasolle.

Pentti Forsström tuo esiin Venäjän puolustusneuvoston sotilaallisen kehittämistyön komission arvioineen suljetussa tapaamisessa vuonna 1997 asiakirjaa, jossa todetaan, että Venäjään

³¹ ”Военная доктрина Российской Федерации” (Независимая газета, 22. huhtikuuta 2000), https://www.ng.ru/politics/2000-04-22/5_doktrina.html.

ei kohdistu suoraa uhkaa laajamittaiseen sotilaalliseen konfliktiin joutumisesta³². Tämän voidaan tulkita yhdistyvän myös venäläisen sotatieteellisen yhteisön käymiin keskusteluihin aseellisen taistelun ja sodan luonteesta tulevaisuudessa. Laajamittaisen sodan epätodennäköisyyden puolesta argumentoi lisäksi vaikutusvaltaisessa asemassa Venäjän sotatieteellisen akademian johtajana toiminut armeijakenraali Mahmut Garejev vuoden 1995 teoksessaan³³. Tulevaisuuden sotilaallisten konfliktien uhka-arvioiden päivittyminen 1990-luvulla heijastuu myös asevoimien organisointiin sitä kautta, että todennäköisinä konflikteina nähdään paikalliset ja alueelliset sotilaalliset konfliktit.

1990-luvulla Venäjän asevoimien kehittämistä ohjaavat osaltaan pyrkimykset vastata paremmin ajankohtaisiin uhkakuviin, käytettävissä olevien resurssien määrä sekä käsitykset aseellisen taistelun piirteistä. Tässä luvussa osana kokonaisuutta nostamme esiin aseellisen taistelun pohjalta muodostuvan ratkaisun muodostaa strategisille suunnille puolustushaarojen välisiä joukkoryhmittymiä. Painoarvoa käsitteen tarkastelulle tuo se, että puolustushaarojen välisten joukkoryhmittymien käyttöön yhdistyvien näkemysten avulla voidaan selitysvoimaisesti tulkita Venäjän Ukrainaa helmikuussa 2022 aloittamaa hyökkäystä.

Venäjän puolustusministeri I.D. Sergejev kuvaa vuonna 1997 haastattelussa tarvetta optimoida puolustushaarojen välistä toimintaa³⁴. Sergejev käyttää seuraavana vuonna käsitettä puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä³⁵. Kenraalievosti V.I. Manilov käyttää käsitettä valtion sotilasorganisoinnin optimointia käsittelevässä artikkelissaan vuonna 1999³⁶. S.B. Ivanov, Sergejevin seuraaja puolustusministerinä, viittaa 2003 puheessaan Tšetšenian toisen sodan vaikeuksiin venäläisten joukkojen hajanaisessa käytössä. Hän esittää, että erityistä huomiota on silloin kiinnitettävä puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymien käyttöön paikallisissa ja alueellisissa konflikteissa³⁷. Ivanovin käsitteen käyttö antaa viitteitä siitä, että puolustushaarojen joukkoryhmittymien mukainen organisointi jatkuu todennäköisesti jollain tasolla 2000-luvulla.

4.2 Puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä käsitteenä sotatieteellisessä keskustelussa 2000-luvulla

Aiemmassa luvussa esiin nousseessa vuoden 2004 artikkelissa Orehov ja Tšekinov esittävät aseellisen taistelun luonteen vuoksi siirtymän kohti puolustushaarojen välisten joukkoryhmittymien taistelutoimia olevan tarpeellinen. Joukkoryhmittymien käyttöä käsittelevissä venäläisissä sotatieteellisissä artikkeleissa käsitettä käytetään vuosina 2000–2010 melko vähän. Huomiota on syytä kiinnittää vuoteen 2005, jolloin silloisen puolustusministerin Sergei Ivanovin mukaan asevoimien yhdeksi sen hetkiseksi tärkeimmäksi asevoimien kehittämissuunnitelman prioriteetiksi määriteltiin strategisissa suunnissa olevien joukkoryhmittymien johtamisrakenteen kehittäminen ja alueellisten johtoportaiden luominen. Tähän kytkeytyi vuosina 2005–

³² Forsström, ”Venäjän sotilasstrategia muutoksessa”.

³³ M. A. Gareev, *If War Comes Tomorrow? The Contours of Future Armed Conflict* (London: Frank Cass, 1998).

³⁴ ”Реформы - Наша Общая Забота, Министр Обороны РФ Генерал Армии И. Д. СЕРГЕЕВ Отвечает На Вопросы ”Красной Звезды”, *Красная Звезда*, nro 145 (1997).

³⁵ Олег ФАЛИЧЕВ, ”Новый Этап Военного Строительства в России”, *Красная Звезда*, nro 181 (1998).

³⁶ В.А.МАНИЛОВ, ”Оптимизация военной организации государства”, *Военная Мысль*, nro 2 (1999).

³⁷ ”Выступление Министра Обороны Российской Федерации С.Б. Иванова на годовом отчетном собрании Академии Военных Наук Российской Федерации”, *Вестник Академии военных наук*, nro 2 (2003).

2007 toteutettu kokeilu, jossa siirryttiin sotilaspiiriperusteisesta joukkojen johtamisesta puolustushaarojen välisten alueellisten joukkoryhmittymien johtamiseen.³⁸

Aseellisen taistelun piirteiden sisältöä käsittelevien artikkeleiden kautta on tulkittavissa yhteys joukkoryhmittymien käyttöä koskevaan teoreettiseen keskusteluun. Tämä nousee esiin esimerkiksi vuoden 2006 artikkelissa, jossa kenraaliluutnantti V.V. Barvinenko ja eversti V.R. Ljapin analysoivat joukkoryhmittymien käyttöä operaatioissa³⁹. Operaatioiden johtamista käsittelevässä artikkelissaan he esittävät johtamisen haasteiden korostuvan tulevaisuuden sotilaallisissa konflikteissa. He esittävät, että joukoille määritettävien tehtävien on palveltava yhteistä tavoitetta. Vaikka artikkelissa ei esiinny puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän käsitettä, siinä käsitellään joukkoryhmittymien käyttöön liittyviä haasteita, jotka yhdistyvät myöhemmin puolustushaarojen välisiä joukkoryhmittymiä käsitteleviin artikkeleihin.

Vuoden 2010 jälkeen puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän käsite nousee voimakkaasti pinnalle. Yhtenä perusteena tälle voidaan pitää sitä, että Venäjän asevoimien vuosien 2010–2020 kehityssuunnitelmassa on mainittu yhtenä keskeisistä tavoitteista puolustushaarojen välisten joukkoryhmittymien rakentaminen strategiaan suuntiin⁴⁰. Tämän tavoitteen voidaan tulkita myös virittävän sotatieteellisissä julkaisuissa keskustelun puolustushaarojen välisten joukkoryhmittymien käytöstä uudelle tasolle vuoden 2010 jälkeen. Tavoite yhdistyy lisäksi siihen, kuinka sotilaspiirejä järjestettiin uudelleen vuonna 2010⁴¹. Tätä kautta käsitteen ympärillä tehdyn teoreettisen työn voidaan havaita yhdistyvän käytännön toimenpiteisiin.

Kenraalimajuri P.V. Pantelejev vuoden 2010 artikkelissaan korostaa yhteistoiminnan merkitystä operaatioiden (taistelutoimien) toteutuksen onnistumisen kannalta. Moderneissa olosuhteissa joukkojen vuorovaikutuksen määrä kasvaa ja operaatioiden toteutuksesta tulee yhä haastavampaa. Operaatioiden toteutuksen haastavuuden lisääntymisen osalta Pantelejev luettelee pitkälti aiemman luvun mukaisia aseellisen taistelun piirteitä. Nämä piirteet lisäävät hänen mukaansa vaatimuksia tehostaa joukkojen johtamista. Tähän on lisäksi vaikuttanut Venäjän asevoimien uusi olemus, johon liittyy sekakoosteisten⁴² joukko(voima)ryhmittymien perustaminen strategiaan suuntiin.⁴³

Vuonna 2012 julkaistussa konferenssin avauksessaan, joka käsitteli uudella tavalla organisoidun sotilaspiirin joukkojen (voimien) johtamisen organisointia, kenraalieversti A.V. Bahin esittää joukkoryhmittymien johtamisen tapahtuvan puolustushaarojen välisesti yhden johdon alaisena strategisten suuntien mukaisesti. Hän korostaa tekstissään tarvetta tehostaa johtamista yhdessä informaatiotilassa sotilaspiirien osalta. Teksti antaa viitteitä siitä, että muutoksia on tehty joukkoryhmittymien käyttöä ja organisointia koskien vuoden 2010 sotilaspiirejä koskevien uudistusten seurauksena. Bahin kuvaa esityksessään yksityiskohtaisesti joukkoryhmittymän kokoonpanoa läntisessä strategisessa suunnassa. Hänen mukaansa kokoonpanoon

³⁸ ”Стенографический отчет о совещании руководящего состава Вооруженных Сил”, Президент России, 14. marraskuuta 2005, <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/23261>.

³⁹ В.В. БАРВИНЕНКО ja В.Р. ЛЯПИН, ”О соответствии содержания замысла и способов ведения операции”, *Военная Мысль*, nro 9 (2006).

⁴⁰ ”Приоритеты строительства Вооружённых Сил”, *Красная звезда*, 29. joulukuuta 2010, http://old.redstar.ru/2010/12/29_12/1_08.html.

⁴¹ ”Указ Президента Российской Федерации от 20.09.2010 г. № 1144”, Президент России, 10. heinäkuuta 2023, <http://kremlin.ru/acts/bank/31761>.

⁴² «Разнородный»

⁴³ П.В. ПАНТЕЛЕЕВ, ”К вопросу организации взаимодействия войск (сил) при подготовке современных операций”, *Военная Мысль*, nro 8 (2010).

lukeutuvat kaksi armeijaa, alueellinen joukko(voima)ryhmittymä Valko-Venäjällä, ilmavoimien ja -puolustuksen johtoporras sekä Pohjoinen ja Itämeren laivasto.⁴⁴

Vuonna 2012 eversti A.V. Dolgoplov toteaa johtamisen näkökulmasta, että joukko(voima)ryhmittymien neljän uuden operatiivisstrategisen johtoportaan toiminnan täytyy nojautua yhdistettyyn informaatiotilaan, jotta ne kykenevät täyttämään sotilalliseen turvallisuuteen liittyvät tehtävät vastuualueellaan (sotatoiminäyttämöllä). Lisäksi näiden organisaatorakenteen tulee vastata niille annettuja tehtäviä johdettaessa puolustushaarojen välisiä joukko(voima)ryhmittymiä erilaisissa olosuhteiden ja sotatoimien tilanteissa.⁴⁵

Vuonna 2014 kenraalieversti S.V. Surovikin käsittelee puolustushaarojen välisten joukkoryhmien käyttöä ja johtamisen organisoimista sotatoiminäyttämöllä. Surovikin viittaa tuttuun tapaan aiempiin Yhdysvaltain asevoimien käymiin sotiin kuvatessaan nykyaikaisia sotilaallisia konflikteja. Joukkoryhmittymien käytössä tärkeimmäksi muodoksi muodostuvat hänen mukaansa operaatiot ja taistelutoimet. Surovikin näkee nykyaikaisten asejärjestelmien käytön kasvavan roolin edellyttävän joukkojen väliltä kasvavaa yhteistoimintaa, jonka hän esittää kehittyvän puolustushaarojen välisessä joukkoryhmittymässä.

Vuonna 2015 julkaistussa raportissaan kenraalieversti A.V. Galkin kuvauttaa Eteläisen sotilaspiirin strategisen suunnan sotilaallisia uhkia esittäen eteläisen sotilaspiirin taistelukokoonpanon (ven. боевой состав) muodostuvan tasapainoisista puolustushaarojen välisistä joukkoryhmittymistä, jotka kykenevät monipuolisesti erilaisten tehtävien suorittamiseen sisältäen maa-, meri- ja ilmakomponentteja. Galkinin artikkelissa on erikseen tarkennettu puolustushaarojen välisen joukko(voima)ryhmittymän taistelukokoonpanoon kuuluvan 49 ja 58A, Mustanmeren laivasto, Kaspian lippue, 4. ilmavoimien ja -puolustuksen johtoporras sekä 12 suoraan sotilaspiiriin komentajan alaisuudessa olevaa reservin, yhtymien sekä joukko-osastojen johtoporrasta, yhteensä 316 sotilasjohtamisen, yhtymien, joukko-osastojen sekä organisaatioiden elintä.⁴⁶

Vuoden 2016 artikkelissa Galkin käsittelee integroitujen joukkoryhmittymien käyttöä ja johtamisen organisoimista sotatoiminäyttämöllä. Hän kuvaa Nato-maiden toimintaa puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän käsitteellä. Galkinin artikkelissa esiintyy puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän rinnalla integroidun joukkoryhmittymän käsite.⁴⁷

Vuonna 2017 Surovikin ja eversti Ju.V.Kulešov kirjoittavat artikkelissaan, että nykyaikaisten ja tehokkaiden asejärjestelmien ja niiden käytön kasvava rooli ja myös aseellisen taistelun uusien ulottuvuuksien ilmaantuminen ei enää mahdollista erillisten puolustushaarojen ja aselajien itsenäisten operaatioiden toteuttamista. Nämä vaativat ponnistelujen yhdistämistä asevoimien uudistuksen yhteydessä luodun puolustushaarojen välisen joukko(voima)ryhmittymän puitteissa, johon kuuluvat maavoimien yhtymät, laivaston voimat sekä ilma-avaruusjoukkojen yhtymät. Kirjoittajien mukaan puolustushaarojen välisen joukko(voima)ryhmittymän

⁴⁴ А.В. БАХИН, "Выступление командующего войсками Западного военного округа А.В. БАХИНА 'Организация управления войсками (силами) военного округа новой организации'", *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2012).

⁴⁵ А. В. ДОЛГОПЛОВ, "Основные подходы к совершенствованию организационной структуры органов управления межвидовыми группировками войск (сил) в современных условиях ведения военных действий", *Военная Мысль*, про 3 (2012).

⁴⁶ А.В. ГАЛКИН, "Угрозы военной безопасности Российской Федерации и ее союзников на Юго-Западном стратегическом направлении. Роль войск (сил) Южного военного округа в обеспечении безопасности в регионе", *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2015).

⁴⁷ А.В. ГАЛКИН, "Формы боевого применения и организация управления интегрированными группировками Вооруженных сил на театре военных действий", *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2016).

män tärkein käyttömuoto tulee olemaan operaatio sotatoiminäyttämöllä, jonka sisällön muodostavat joukko(voima)ryhmittymän operaatio ja muiden joukkojen, sotilaallisten muodostelmien sekä elinten taistelutoimet.⁴⁸ Vuonna 2017 Gerasimovin mukaan jokaiseen strategiaan suuntaan on perustettu riittävät puolustushaarojen väliset joukko(voima)ryhmittymät, jotka kykenevät menestyksekkäästi täyttämään tehtävänsä ennustettavissa olevissa aseellisissa konflikteissa.⁴⁹

Seuraavassa on tulkintamme käsitteen ”puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä” määritelmästä.

Puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä on sotilaspöirin joukoista perustettu ja yhdistetyllä johtamisjärjestelmällä ja yhteisellä toiminta-ajatuksella oleva operatiivisstrategisten tehtävien suorittamiseksi operaatioissa tarkoitettu asevoimien puolustushaarojen (voimien) ja aselajien joukkojen muodostama operatiivisstrateginen yhtymä. Puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän käyttömuoto on strateginen operaatio sotatoiminäyttämöllä yhdessä strategisessa tai useammassa operatiivisessa suunnassa itsenäisesti tai osana asevoimien strategista ryhmittymää. Operaatio voi olla hyökkäyksellinen tai puolustuksellinen. Joukkoryhmittymän taistelukokoonpanoon voivat kuulua esimerkiksi sotilaspöirin armeijat, ilmavoimien ja -puolustuksen johtoporras ja joukot, laivasto tai lippue, erikoisjoukkojen ja maahanlaskujoukkojen yhtymä tai yksiköitä. Joukkoryhmittymää johtaa sotilaspöirin komentaja apunaan sotilaspöirin yhdistetty strateginen johtoporras.

4.3 Aseellinen taistelu Ukrainassa helmikuussa 2022

Venäjäen asevoimat on valmistautunut toimimaan itsenäisesti operoivilla puolustushaarojen välisillä joukkoryhmittymillä strategisilla suunnilla. Joukkoryhmittymien muodostaminen puolustushaarojen välisesti ilmentää sitä, kuinka sotatieteellinen keskustelu aseellisen taistelun luonteesta 2000-luvulla ja käytännön joukkojen organisointi yhdistyvät toisiinsa. Puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän käsite vastaa Neuvostoliiton hajoamisesta seuranneeseen muuttuneeseen käsitykseen aseellisen taistelun luonteesta, joka tosin pysyy melko muuttumattomana 2000-luvulla sotaidollisten painotusten osalta. Venäläinen keskustelu aseellisen taistelun luonteesta 2000-luvulla ei vaikuta eroavan merkittävästi länsimaisen sotatieteellisen yhteisön tekemistä huomioista, vaikka näiden vertailu vaatiiinkin jatkotutkimusta.

Kolmannessa luvussa paikansimme seuraavat piirteet aseellisen taistelun luonnetta koskien:

1. Aseelliset taistelut ovat nopeita.
2. Aseellinen taistelu käydään kaikissa ulottuvuuksissa.
3. Aseellinen taistelu jakautuu alku- ja loppuvaiheeseen.
4. Aseellinen taistelu käydään puolustushaarojen välisillä joukko(voima)ryhmittymillä.
5. Aseellisessa taistelussa käytetään uusien teknologioiden asejärjestelmiä.
6. Aseellisen taistelun kohteet ovat kriittisesti tärkeitä.
7. Aseellinen taistelu on kontaktitonta ja suoraa yhteenottoa välttelevää.
8. Aseellisen taistelun voittaminen edellyttää informaatioylivoimaa.

⁴⁸ С.В. СУРОВИКИН ja Ю.В. КУЛЕШОВ, ”Особенности организации управления межвидовой группировкой войск (сил) в интересах комплексной борьбы с противником”, *Военная Мысль*, про 8 (2017).

⁴⁹ ”В ВС РФ на всех стратегических направлениях созданы самодостаточные группировки войск”, ТАСС, 7. marraskuuta 2017, <https://tass.ru/armiya-i-opk/4707748>.

9. Aseellista taistelua johdetaan yhteisoperaationa yhdistetyssä tiedustelu- ja informaatiotilassa.

On huomioitavaa, että lähes kaikki muodostamistamme luokista ovat luonteeltaan konkreettisia ja niitä voidaan hyödyntää empiirisiä havaintoja tehtäessä. Ainoastaan kaksi muodostuneista luokista on haastavampaa yhdistää suoriin havaintoihin. Nämä ovat informaatioon ja johtamiseen liittyvät luokat.

Kaikkien konkreettisten luokkien mukaiset piirteet ovat käytännössä ilmenneet Venäjän hyökkäyksessä Ukrainaan vuonna 2022⁵⁰, mutta suurin ero on toteutuneen hyökkäyksen erilaisessa rakenteessa (3. Aseellinen taistelu jakautuu alku- ja loppuvaiheeseen). Toteutuneessa hyökkäyksessä oli havaittavissa ainoastaan yksi vaihe. Kaksivaiheisuus olisi tarkoittanut ajallisesti pitkäkestoisempia ilmaoperaatioita kriittisten maalien tuhoamiseksi. Tämän jälkeen olisi vasta ollut maaoperaation vuoro. Näin ei toimittu, vaan ilmaoperaatio aloitettiin käytännössä samaan aikaan kuin maaoperaatio.

Venäläiset ovat voineet tulla johtopäätökseen, että operaatioon käytetty kokonaisaika on yksi kriittisimmistä, ellei kriittisin tekijä. Tällä on sekä sotataidollinen että poliittinen ulottuvuus. Miten EU:n ja Naton jäsenvaltiot olisivat reagoineet, mikäli Venäjä olisi aloittanut operaationsa noin kuukauden kestäväällä ilmaoperaatiolla? Millainen olisi ollut Ukrainan asevoimien suorituskyky tämän jälkeen?

Hyökkäyksen alussa käytettiin esimerkiksi kaukovaikuttamisessa uusimpia asejärjestelmiä, mutta lyhytkestoisuudestaan johtuen, sillä ei saavutettu riittävää ja haluttua vaikutusta. Venäjä tavoitteli nopeaa operaatiota, joka alkoi kaikissa ulottuvuuksissa; maa, meri, ilma sekä kyber. Nopean tempon edellytys, erityisesti pitkät hyökkäysetäisyydet huomioiden, oli kontaktittomuus ja yhteenottojen välttely. Hyökkäävinä yhtyminä olivat neljä sotilaspiireistä muodostettua puolustushaarojen välistä joukkoryhmittymää, jotka toteuttivat omissa hyökkäyssuunnissaan yhteisoperaation.

Tämän ja aiemman työpaperimme pohjalta voidaan esittää tulkinta, että Venäjän helmikuussa 2022 käynnistämä hyökkäys Ukrainaan olisi toteutettu neljänä puolustushaarojen välisten joukkoryhmittymien strategisina operaatioina tai yhtenä Venäjän asevoimien strategisena operaationa. Nämä kaksi selitysmallia vaativat jatkotutkimusta. Käsitukset aseellisen taistelun luonteesta ovat yhtäältä ohjanneet asevoimia hyökkäämään tietyllä tavalla, ja toisaalta ovat osoittaneet operaation tavoitteiden ja toteutuksen yhteensopimattomuuden.

Yhteenvetona voimme todeta, että artikkeliaineiston pohjalta Venäjällä valinnut sotataidollinen ymmärrys nykyaikaisesta aseellisesta taistelusta ei edesauttanut tai mahdollistanut operaatiolle asetettujen strategisten tavoitteiden saavuttamista. Toisin sanoen aseellisen taistelun näkökulmasta tarkasteltuna Venäjän asevoimat vaikuttaa lähteneen taisteluun, joka ei vastannut heidän oletuksiaan. Venäjän asevoimien hyökkäys Ukrainaan oli käytännössä ensimmäinen kerta toisen maailmansodan jälkeen, jolloin Neuvostoliiton ja Venäjän asevoimien sotatieteellisiä näkemyksiä ja erityisesti sotataidollista osaamista koeteltiin näin suuressa mittakavassa.

⁵⁰ Katso Viitaniemi ja Kytöneva, ”Venäjän hyökkäys Ukrainaan vuonna 2022”.

5. LOPUKSI

Tulkintamme mukaan Venäjän yleisesikunta-akatemian sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen kirjoituksissa ilmenevät aseellisen taistelun piirteet näkyvät Venäjän asevoimien toteuttamassa laajamittaisessa hyökkäyksessä Ukrainaan helmikuussa 2022. Työpaperissa kykenimme lisäksi määrittämään käsitteellisesti aseellisen taistelun sotilaallisten konfliktien tärkeimmäksi sisällöksi venäläisessä sotatieteessä. Tähän liittyen selvensimme käsitteiden aseellinen konflikti, sotilaallinen konflikti sekä sota keskinäisiä suhteita virallisissa määritelmässä. Lisäksi muodostimme soveltavan alustavan määritelmän käsitteelle puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä neljännessä luvussa.

Käsitteen puolustushaarojen välinen joukkoryhmittymä kehityksessä teoreettisella ja käytännöllisellä tasolla heijastuvat yleisesikunta-akatemian sotilasstrategisen tutkimuskeskuksen näkemykset. Venäjän laajamittaista hyökkäystä Ukrainaan helmikuussa 2022 voidaan kuvata venäläisen sotatieteellisen käsitemaailman mukaisesti sotilaspöytäkirjojen muodostamien neljän puolustushaarojen välisen joukkoryhmittymän strategisena operaationa neljällä eri strategisella suunnalla. Tässä työpaperissa jää avoimeksi kysymyksiä asevoimien strategisesta operaatiosta, joka vaatii jatkotutkimusta.

On syytä huomioida, että sotatieteen käsitteellistä perustaa ei ole syytä rakentaa ainoastaan pienemmän mittakaavan sotilaallisten konfliktien oppien varaan. Venäläisen sotatieteen kohdalla oppeja on ammennettu pääosin rajatuista sotilaallisista konflikteista, joissa Venäjän asevoimat ei ole ollut osallisena. Samalla on syytä painottaa, että venäläinen sotatiede on merkittävässä muutoksessa Ukrainaan vuonna 2022 kohdistuneen laajamittaisen hyökkäyksen vuoksi. Tämän takia muutoksia sotilaallisten konfliktien ja aseellisen taistelun käsitteiden sisällössä venäläisessä sotatieteessä on syytä seurata tarkasti jatkossa.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Forsström, Pentti. ”Venäjän sotilasstrategia muutoksessa : tulkintoja Venäjän sotilasstrategian perusteiden kehityksestä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen”. Maanpuolustuskorkeakoulu, 2019. <https://www.doria.fi/handle/10024/169586>.

Gareev, M. A. *If War Comes Tomorrow? The Contours of Future Armed Conflict*. London: Frank Cass, 1998.

Lalu, Petteri. ”Syvää vai pelkästään tiheää : neuvostoliittolaisen ja venäläisen sotataidollisen ajattelun lähtökohdat, kehittyminen, soveltaminen käytäntöön ja nykytilanne. Näkökulmana 1920- ja 1930-luvun syvän taistelun ja operaation opit”. Maanpuolustuskorkeakoulu, 2014. <https://www.doria.fi/handle/10024/96952>.

Viitaniemi, Jukka. ”LibGuides: Venäjä: Venäläisen sotatieteen rakenne”. Viitattu 23. elokuuta 2023. <https://mpkk.libguides.com/venaja/sotatiheet>.

Viitaniemi, Jukka, ja Santeri Kytöneva. ”Venäjän hyökkäys Ukrainaan vuonna 2022 : käsiteanalyttinen tapaustutkimus maaoperaatioiden toteutuksesta”. Maanpuolustuskorkeakoulu, 2023. <https://www.doria.fi/handle/10024/186729>.

Venäjänkielinen artikkeliaineisto

A. В. ДОЛГОПОЛОВ. ”Основные подходы к совершенствованию организационной структуры органов управления межвидовыми группировками войск (сил) в современных условиях ведения военных действий”. *Военная Мысль*, про 3 (2012).

A.В. БАХИН. ”Выступление командующего войсками Западного военного округа А.В. БАХИНА ”Организация управления войсками (силами) военного округа новой организации””. *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2012).

A.В. ГАЛКИН. ”Угрозы военной безопасности Российской Федерации и ее союзников на Юго-Западном стратегическом направлении. Роль войск (сил) Южного военного округа в обеспечении безопасности в регионе”. *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2015).

A.В. ГАЛКИН. ”Формы боевого применения и организация управления интегрированными группировками Вооруженных сил на театре военных действий”. *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2016).

A.В. СЕРЖАНТОВ ja A.П. МАРТОФЛЯК. ”Анализ особенностей современных военных конфликтов”. *Военная Мысль*, про 5 (2011).

V.V. БАРВИНЕНКО ja B.P. ЛЯПИН. ”О соответствии содержания замысла и способов ведения операции”. *Военная Мысль*, про 9 (2006).

- В.В. ГЕРАСИМОВ. "Основные тенденции развития форм и способов применения вооруженных сил, актуальные задачи военной науки по их совершенствованию". *Вестник Академии военных наук*, про 1 (2013).
- В.И. ОСТАНКОВ. "Характер современных военных конфликтов и его влияние на военную стратегию". *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2019).
- В.Л.МАНИЛОВ. "Оптимизация военной организации государства". *Военная Мысль*, про 2 (1999).
- "Выступление Министра Обороны Российской Федерации С.б. Иванова На Годовом Отчетном Собрании Академии Военных Наук Российской Федерации". *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2003).
- Н.Е. МАКАРОВ. "Характер вооруженной борьбы будущего, актуальные проблемы строительства и боевого применения Вооруженных Сил РФ в современных условиях". *Вестник Академии военных наук*, про 2 (2010).
- Олег ФАЛИЧЕВ. "Новый Этап Военного Строительства в России". *Красная Звезда*, про 181 (1998).
- П.В. ПАНТЕЛЕЕВ. "К вопросу организации взаимодействия войск (сил) при подготовке современных операций". *Военная Мысль*, про 8 (2010).
- "Приоритеты строительства Вооружённых Сил". *Красная звезда*, 29. joulukuuta 2010. http://old.redstar.ru/2010/12/29_12/1_08.html.
- "Реформы - Наша Общая Забота, Министр Обороны РФ Генерал Армии И. Д. СЕРГЕЕВ Отвечает На Вопросы 'Красной Звезды'". *Красная Звезда*, про 145 (1997).
- С.А. БОГДАНОВ. "Вероятный облик вооруженной борьбы будущего". *Военная Мысль*, про 12 (2003).
- С.А. БОГДАНОВ ja В.Н. ГОРБУНОВ. "О характере вооруженной борьбы в XXI веке". *Военная Мысль*, про 3 (2009).
- С.В. СУРОВИКИН ja Ю.В. КУЛЕШОВ. "Особенности организации управления межвидовой группировкой войск (сил) в интересах комплексной борьбы с противником". *Военная Мысль*, про 8 (2017).
- С.Г. ЧЕКИНОВ. "Центр военно-стратегических исследований Генерального штаба Вооруженных Сил Российской Федерации: история и современность (к 25-летию создания)". *Военная Мысль*, про 1 (2010).
- С.Г. ЧЕКИНОВ ja О.В. ОРЕХОВ. "Характерные особенности вооруженной борьбы в войнах и конфликтах последнего десятилетия". *Военная Мысль*, про 10 (2004).
- С.Г. ЧЕКИНОВ ja С.А. БОГДАНОВ. "О характере и содержании войны нового поколения". *Военная Мысль*, про 10 (2013).

С.Г. ЧЕКИНОВ ja С.А. БОГДАНОВ. ”Прогнозирование характера и содержания войн будущего: проблемы и суждения”. *Военная Мысль*, про 10 (2015).

Muut venäjänkieliset lähteet

Военная доктрина Российской Федерации. Независимая газета, 22. huhtikuuta 2000. https://www.ng.ru/politics/2000-04-22/5_doktrina.html.

Военная доктрина Российской Федерации от 25 декабря 2014. Viitattu 21. maaliskuuta 2023. <https://docs.cntd.ru/document/420246589>.

”Военное искусство”, 2023. <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141600/>.

”Военные действия”, 2023. <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141605/>.

”Военный конфликт”, 2023. <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141606/>.

”Война”, 2023. <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141609/>.

”Вооружённая борьба”, 2023. <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141612/>.

”Вооружённый конфликт”, 2023. <https://dictionary.mil.ru/dictionary/Terminy-RVSN/item/141614/>.

”Группировка войск (сил)”, 2023. <https://dictionary.mil.ru/folder/123100/item/128608/>.

Президент России. ”Стенографический отчет о совещании руководящего состава Вооруженных Сил”, 14. marraskuuta 2005. <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/23261>.

Президент России. ”Указ Президента Российской Федерации от 20.09.2010 г. № 1144”, 10. heinäkuuta 2023. <http://kremlin.ru/acts/bank/31761>.

ТАСС. ”В ВС РФ на всех стратегических направлениях созданы самодостаточные группировки войск”, 7. marraskuuta 2017. <https://tass.ru/armiya-i-ork/4707748>.

”Центр военно-стратегических исследований отмечает 38-летие со дня образования : Министерство обороны Российской Федерации”, 26. tammikuuta 2023. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12452594@egNews.

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos
PL 7, 00861 HELSINKI

Puh. +358 299 800

www.mpkk.fi

ISBN 978-951-25-3430-2 (pdf)
ISSN 2343-0753 (verkkojulkaisu)

SOTATAIDON YTIMESSÄ

Puolustusvoimat
The Finnish Defence Forces